

Evropská
komise

Pro větší genderovou rovnost ve sportu

Doporučení a akční plán

Vypracováno pracovní skupinou na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu (2022)

Sport

EVROPSKÁ KOMISE
Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu
Ředitelství D – Kultura, tvořivost a sport
Oddíl D.3 – Sport
Kontaktní údaje: EAC-UNITE-D3@ec.europa.eu
Evropská komise
B-1049 Brusel

Odmítnutí odpovědnosti: Tento dokument byl vypracován pro Evropskou komisi, která však neručí za přesnost obsažených údajů. Obsah této publikace nemusí nutně vyjadřovat postoj nebo názor Evropské komise, která nemůže nést odpovědnost za jakékoli použití informací v ní obsažených.

Navázání kontaktu s EU

Europe Direct je služba, která poskytuje odpovědi na dotazy týkající se Evropské unie. Tuto službu můžete kontaktovat: na bezplatné telefonní lince: 00 800 6 7 8 9 10 11 (u některých operátorů mohou být tyto hovory zpoplatněny) prostřednictvím standardního telefonního čísla: +32 22999696 nebo e-mailem na adresu: https://european-union.europa.eu/contact-eu_cs

Lucembursko: Úřad pro publikace Evropské unie, 2022

© Evropská unie, 2022

Opětovné použití je povoleno pod podmínkou uvedení zdroje.

Politika opětovného použití dokumentů Evropské komise je upravena rozhodnutím 2011/833/EU (Úř. věst. L 330, 14.12.2011, s. 39).

V případě jakéhokoli použití nebo reprodukce fotografií nebo jiného materiálu, na který se nevztahují autorská práva EU, je třeba požádat o povolení přímo držitele autorských práv.

Všechny fotografie jsou © Getty Images s výjimkou stran 4, 15 © Erasmus+ SheRuns project, strana 18 © Erasmus+ SWiNG project, strana 26 © Erasmus+ SCORE project

Editoři: Nicolas Delorme a Kolë Gjelošhaj

CS BOOK	ISBN 978-92-76-47182-0	doi:10.2766/729185	NC-06-22-067-CS-C
CS PDF	ISBN 978-92-76-47163-9	doi:10.2766/619042	NC-06-22-067-CS-N

Obsah

Předmluva	4
Slovo předsedkyně	5
Úvod	6
Horizontální kritéria a průřezová doporučení	9
1. Genderový mainstreaming	9
2. Intersekcionalita	10
3. Genderové rozpočtování / financování	11
4. Sledování a hodnocení politiky a výzkum	11
5. Vzdělávání	12
6. Komunikace	13
7. Koordinátoři pro genderovou rovnost	13
8. Muži jako spojenci	14
Účast	15
Poradenství a výkon funkce	18
Vedoucí postavení	22
Sociální a ekonomické aspekty sportu	25
Pokrytí sdělovacími prostředky	28
Genderově podmíněné násilí	31
Odkazy a doporučená literatura	35
Příloha 1 Členové pracovní skupiny na vysoké úrovni	39

Předmluva

Genderová rovnost je pro Evropskou unii i pro mě osobně velkou prioritou. Jako Unie se snažíme umožnit každému, aby naplno využil svůj potenciál bez ohledu na svůj původ nebo pohlaví. Výjimkou není ani sport. Žádná žena či dívka nesmí být opomíjena.

Sport by měl být přístupný všem; může posílit fyzické i duševní zdraví, imunitní systém, obohatit lidský život a hrát pozitivní roli ve společnosti. Je jedním z klíčových řešení pro boj s obezitou a nezdravým životním stylem v Evropě. Evropané stále nejsou dostatečně aktivní a situace se ještě zhoršila v důsledku pandemie Covid-19. Provozování sportu a tělesné aktivity je dnes důležitější než kdy jindy. Ze statistik ale bohužel vyplývá, že muži jsou aktivnější než ženy. Mezi vedoucími osobnostmi ve sportu jsou ženy stále v menšině a narážejí na příliš mnoho překážek. Ve sportovních federacích členských států Evropské unie zauímají ženy v průměru pouze 14 % všech vrcholných rozhodovacích funkcí. Mimoto bychom neměli tolerovat situace, kdy jsou sportovkyně vystaveny genderově podmíněnému násilí. Výsledky nejnovějších výzkumů nám poskytují ještě silnější důkazy o tom, jak závažný je tento problém a jak naléhavě je třeba ženy ve sportu chránit a posilovat jejich postavení.

Pracovní skupina na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu, složená z bývalých vrcholových sportovců, politiků, členů evropských a mezinárodních sportovních federací a významných akademiků, společně vypracovala doporučení a zabývala se tématy souvisejícími s účastí dívek a žen ve sportu, účastí na trenérských činnostech, zastoupením žen v rozhodovacích procesech, mediálním pokrytím a genderově podmíněným násilím.

Tato doporučení a návrhy konkrétních opatření jsou adresována Evropské komisi, členským státům a mezinárodním a národním sportovním organizacím. Je tedy důležité spojit své síly a udělat vše pro to, aby se v Evropě vytvořilo genderově vyváženější sportovní prostředí. Osobně se velmi zasazují o to, aby se ženy mohly plně realizovat – nejen jako hráčky, ale i jako kapitánky, trenérky a vedoucí pracovnice – a aby se odstranily překážky, které jim v tom brání.

Vítám tuto zprávu jako nesmírně cenný příspěvek do politické debaty a vyzývám všechny zainteresované strany ve sportu, aby ji využily jako praktický nástroj k dosažení větší genderové rovnosti ve sportu

Mariya Gabriel

Evropská komisařka pro inovace, výzkum, kulturu, vzdělávání a mládež

Slovo od předsedkyně

Emine Bozkurt

Předsedkyně pracovní skupiny na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu

Každý milovník sportu ví, jak to funguje, když se hraje důležitý zápas; najednou jsou v zemi miliony „sportovců“ a „trenérů“, kteří komentují sportovní výkony v televizi nebo na stadionu. Chceme-li vytvořit vítězný tým a zrovnoprávnit sport pro ženy a dívky, potřebujeme podporu milovníků sportu, kteří chtějí pro svůj oblíbený sport to nejlepší. Rovnost žen a mužů je od založení Evropské unie její základní zásadou. Účast žen ve sportu a rovné zacházení se ženami na všech úrovních patří k hlavním prioritám Evropské komise, ale dosažení genderové rovnosti je i přesto stále v nedohlednu.

Ve sportu jde o úspěch a vytrvalost, o to být nejlepší, nejrychlejší, soutěžit s ostatními nebo sám se sebou. Přestože ve sportu se daří těm, kterým jde o vítězství, je zajímavé, že v boji proti nerovnému postavení mužů a žen sport zaostává. Jsou zapotřebí vůdčí osobnosti a rychlé reformy. Komisařka Gabriel prokázala v oblasti genderové rovnosti skvělé vůdčí schopnosti a odhodlání. V prosinci roku 2020 ustavila pracovní skupinu na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu a jmenovala do ní 15 členů. Její činnost byla zahájena v únoru 2021 a dokončena v prosinci 2021. Mezi odborníky a odbornicemi byli zástupci různých členských států, bývalí sportovci, akademici a akademičky, politici a političky, někteří z nich pocházeli ze sportovních organizací, mezinárodních federací, olympijských výborů, ženského hnutí a univerzit a všichni se velmi zasazovali o genderovou rovnost ve sportu. Kvůli pandemii Covid-19 jsme se s experty, vědci nebo odborníky z praxe, kteří byli pozváni, aby se přišli podělit o pokrok ve výzkumu a osvědčené postupy, scházeli online. Po každém z těchto zasedání následovala pracovní jednání, na nichž byla témata dále rozvedena a byla formulována doporučení.

Jsem nesmírně hrdá na to, že vám mohu předložit zprávu pracovní skupiny na vysoké úrovni, která je výsledkem skvělé týmové práce našich dvou zpravodajů Nicolase Delorma, Kolë Gjelošhaje a dalších členů: Claudia Bokel, Marisol Casado, Sanda Corak, Sarah Gregorius, Marijke Fleuren Van Walsem, Terhi Heinila, Sarah Keane, Dominique Monami, Christa Prets, Sarah Townsend, Tine Vertommen, Bogdan Wenta a já. Velký dík za podporu a přínos patří všem zúčastněným odborníkům, Evropské komisi, poradcům, mnoha řečníkům a organizacím.

Pro vytvoření „týmu pro genderovou rovnost“ potřebujeme podporu milovníků sportu, sportovců, trenérů, vedoucích pracovníků a tvůrců politik, aby se zvýšila rovnoprávnost žen a dívek ve sportu. Pomozte prosím uplatnit tato doporučení ve svých organizacích. Zvítězit a naplnit principy genderové rovnosti můžeme pouze tehdy, když budeme jednat jako tým, který se inspiruje doporučeními a navrhovanými opatřeními uvedenými v této zprávě. Připojte se k našemu týmu!

Úvod

Genderová rovnost je základní zásadou Evropské unie (EU). Tato zásada je zakotvena ve Smlouvách a EU o ni aktivně usiluje – nově například prostřednictvím své strategie EU pro rovnost žen a mužů na období 2021–2025. Cílem této strategie je poskytnout ženám, mužům, dívkám a chlapcům v celé jejich rozmanitosti svobodu, aby se mohli svobodně vydat zvolenou životní cestou, a zajistit jim rovné příležitosti, aby se jim vedlo dobře a aby se mohli podílet na životě evropské společnosti a stanout v jejím čele.

Pokud se ohlédneme za kroky, které již byly učiněny, lze říci, že dokument „Genderová rovnost ve sportu – návrh strategických opatření na období 2014–2020“ přinesl nepochybně řadu pozitivních výsledků, ale tempo reformy je třeba urychlit. Zaprvé, zásada genderové rovnosti je nyní základem všech akcí financovaných v rámci programu Erasmus+ Sport a aktivně se podporují projekty na podporu ženského sportu. Za druhé, jádrem činnosti EU v této oblasti je osvěta, zejména prostřednictvím studií nebo diskusí, například v rámci činnosti expertní skupiny Komise pro řádnou správu věcí veřejných. Iniciativy, jako je například každoroční udílení cen #BeInclusive EU Sport Awards, vyjadřují uznání těm organizacím, které využívají sport ke zvýšení sociálního začlenění, včetně genderové rovnosti.

Komisařka Gabriel ohlásila, že v roce 2020 bude zřízena expertní skupina, jejímž úkolem je projednat další postup a navrhnout Evropské komisi, členským státům EU a sportovním organizacím budoucí opatření v oblasti genderové rovnosti ve sportu. Výsledkem práce odborníků bude realizace konkrétních opatření na místní, vnitrostátní a evropské úrovni.

Tato zpráva je výsledkem činnosti pracovní skupiny Evropské komise na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu. Patnáct členů této pracovní skupiny bylo jmenováno v prosinci roku 2020. Její činnost byla zahájena v únoru 2021 a dokončena v prosinci 2021. Zasedání se zaměřila na šest oblastí zapojení, které určili odborníci. Vědci a odborníci z praxe se podělili o výsledky svého výzkumu a osvědčené postupy. Po každém zasedání následovala pracovní jednání, na nichž byly shrnuty prezentace a formulována doporučení.

Tato zpráva je rozdělena do dvou částí, po nichž následuje bibliografie a přílohy, které obsahují katalog ukázkových projektů. První část je věnována otázkám, které se vztahují ke všem hlavním tématům. Druhá část se zabývá klíčovými tematickými oblastmi a je dále rozdělena do tří částí: prezentace současné situace z vědeckého hlediska a modelů zavedených mezivládními organizacemi, doporučení a návrhy opatření pro zúčastněné strany, konkrétně Evropskou komisi, členské státy EU, sportovní federace a organizace působící v oblasti masového sportu.

Vzhledem k tomu, že sport má velký význam pro společnost a fyzickou a psychickou pohodu každého člověka, usilují členové pracovní skupiny o to, aby byl sport začleněn do veřejných politik zaměřených na genderovou rovnost, a to zejména proto, že politiky týkající se sportu a pohybových aktivit musí genderovou rovnost systematicky zohledňovat. Tato zpráva zohledňuje předchozí zprávu „Genderová rovnost ve sportu – Návrh strategických opatření na období 2014–2020“ a pracovní plán Evropské unie v oblasti sportu na období let 2014–2017, přičemž se vychází z dvojího přístupu strategie pro genderovou rovnost, která kombinuje opatření k dosažení genderové rovnosti se silnějším začleněním genderového hlediska do všech politik a iniciativ EU¹, a z akčního plánu EU pro genderovou rovnost a posílení postavení žen ve vnější činnosti na období let 2021–2025².

Tato zpráva je koncipována jako stručný dokument, který odráží cíl členů pracovní skupiny zavést a rozvíjet opatření pro všeobecné použití, aby měla dlouhodobý dopad. Členové pracovní skupiny považují za nutné urychlit realizaci opatření na základě jasně definovaných akčních plánů, na něž bude vyčleněn rozpočet. Od roku 2010 se všechny zúčastněné strany podílely na studiu postavení žen ve sportu a vývoji technických nástrojů (genderové rozpočtování atd.). I nadále je velmi důležité, aby zúčastněné strany v rámci své působnosti co nejširší měrou a co nejrychleji uplatňovaly dlouhodobá opatření. Veškerá opatření musí zahrnovat politiku genderové rovnosti ve sportu jako kritérium řádné správy a veškeré nabídky podpory musí být podmíněny touto skutečností. Členové pracovní skupiny si uvědomují, že iniciativ zúčastněných stran v této oblasti přibývá, a proto zdůrazňují potřebu vyhodnocování a shromažďování údajů potřebných k měření jejich dopadu, což by umožnilo dosáhnout kvantitativních a kvalitativních cílů souvisejících s integrací žen do sportu.

Členové pracovní skupiny na vysoké úrovni se zaměřili na zavádění praktických opatření na místní úrovni. Ačkoli orgány veřejné správy a sportovní federace uskutečnily mnoho iniciativ na nejvyšší úrovni, zejména na mezinárodní úrovni, je třeba vynaložit velké úsilí v oblasti šíření, osvěty, monitorování, hodnocení a podpory na úrovni místní. Členové pracovní skupiny konstatovali, že již řadu let je k dispozici velké množství relevantních zpráv a doporučení, což svědčí o tom, že povědomí o této problematice se po roce 2010 značně rozšířilo. Tyto zdroje jsou stále aktuální. Z tohoto důvodu členové pracovní skupiny upřednostnili praktický přístup podpořený vhodnými nástroji a odbornými znalostmi (průřezová témata) a rozsáhlé šíření informací pro využití všemi zúčastněnými skupinami, čímž se zajistilo, že tato zpráva bude relevantní pro všechny.

Díky velkému množství iniciativ, studií a publikací o genderové rovnosti ve sportu, jakož i počtu zapojených aktérů, je možné identifikovat společné postupy pro jednotlivá témata a maximalizovat jejich efektivitu. Při práci na hlavních tématech se opakovaně vyskytlo osm vybraných průřezových témat. Díky tomu, že se tato témata týkají všech šesti klíčových oblastí zapojení, rozhodli jsme se je zdůraznit ze dvou hlavních důvodů: jednak mají zásadní význam pro rozvoj a realizaci akcí v rámci klíčových tematických oblastí, jednak členům pracovní skupiny umožňují zaměřit se na nové, zejména vědecké a více konkretizované příspěvky.

1 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_20_357
 2 https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join-2020-17-final_cs.pdf

Tento výběr průřezových témat zohledňuje nový vývoj a potřeby zjištěné při realizaci politik genderové rovnosti, což vyústilo v zařazení takových témat, jako například „Muži jako spojenci“, „Intersekcionalita“ a potřeba „Koordinačních pro genderovou rovnost“.

Průřezová témata:

- Genderový mainstreaming
- Intersekcionalita
- Genderové rozpočtování / financování
- Sledování a hodnocení politiky a výzkum
- Vzdělávání
- Komunikace
- Koordinátoři pro genderovou rovnost
- Muži jako spojenci

Těchto šest klíčových tematických oblastí zapojení má největší význam pro orgány veřejné správy a zejména pro sportovní federace:

- Účast
- Poradenství a výkon funkce
- Vedoucí postavení
- Sociální a ekonomické aspekty sportu
- Pokrytí sdělovacími prostředky
- Genderově podmíněné násilí

Za posledních deset let bylo vydáno mnoho dokumentů o úloze, účasti a vlivu žen ve sportu. Tyto dokumenty mohou napomoci účinnějšímu a rychlejšímu začlenění žen v dané oblasti. Vývoj směřuje k posílení postavení žen, jejich většímu podílu na řízení, většímu zviditelnění, zlepšení ochrany ve zdravém a bezpečném prostředí, snížení diskriminace a předsudků a pravidelnější účasti na sportovních aktivitách pod odborným dohledem. Přístupy jsou hodnoceny jak z hlediska dobrého řízení a správy, tak z hlediska dopadů na veřejné zdraví a fyzickou a psychickou pohodu.

Jde o to vést zejména mladé lidi strukturovaně a ve velkém měřítku ke vzdělávání a k posílení jejich postavení. Mezi dlouhodobé cíle patří zvyšování počtu žen, které se věnují sportu, a také lidí, kteří jsou schopni se angažovat ve všech aspektech sportu, od těch nejvíce politických až po ty nejvíce technické. Orgány veřejné správy by měly začlenění přístupu založeného na rovnosti žen a mužů stanovit jako podmínku své podpory. Měly by být zavedeny monitorovací a podpůrné mechanismy se zapojením všech aktérů a řídicí funkce (rozpočet, lidské zdroje, vytváření sítí, komunikace atd.) by měly být organizovány tak, aby zajistily dosažení cílů stanovených orgány veřejné správy a dalšími zúčastněnými stranami. Je zapotřebí věnovat větší úsilí komunikaci s mladými ženami, aby lépe pochopily, že sportem mohou ženy získat vliv, zkušenosti a sebevědomí.

Cílem je zajistit, aby organizace na všech úrovních, od místní až po mezinárodní, začleňovaly do své činnosti hledisko genderové rovnosti a aby každý člen organizace uplatňoval příslušné politiky. Je třeba věnovat zvláštní úsilí tomu, aby se referenční dokumenty rozšířily mezi veřejnost.

Je třeba se zaměřit na vzdělávání, které by doplňovalo pohybovou aktivitu již od dětského věku, přičemž zvláštní úsilí je třeba věnovat rozvoji možností ve školách, kde povinná docházka umožňuje snadnější šíření informací a kde lze rozvíjet strukturované mimoškolní aktivity a propojovat je s kroužky vedenými kvalifikovanými a zkušenými pracovníky.

V příštích letech je třeba dosáhnout cílů stanovených v předchozím desetiletí a zavést mechanismy pro sledování a podporu na všech úrovních sportu. Je nutné, aby se tyto kroky prováděly v průběhu celého desetiletí za účasti místních aktérů a prostřednictvím investic do vzdělávání, což by mělo vést ke změně myšlení a jednání, a to počínaje výukou sportu na školách a ve sportovních klubech. Současně je třeba zajistit lepší dosažitelnost vedoucích pozic a přejít od symbolické přítomnosti ke skutečnému vedení. Tato opatření mohou být účinná pouze zefektivněním projektů prostřednictvím odborného hodnocení a spolupráce s vědeckou komunitou, aby bylo možné zavést rozsáhlý sběr údajů a jejich analýzu. Díky tomu bude možné přijmout vhodná průřezová opatření pro různé formy účasti a cílové skupiny, přičemž bude k dispozici více poznatků o nejnovějších trendech.

Horizontální kritéria a průřezová doporučení

Při posuzování šesti klíčových tematických oblastí je důležité mít na paměti osm průřezových doporučení. V každé tematické oblasti jsou s těmito průřezovými doporučeními přímo spojena některá doporučení neboli „cesty kupředu“.

1. Genderový mainstreaming

K dosažení globálního, integrovaného, strukturovaného a dlouhodobého dopadu musí všechny hlavní zúčastněné strany (zejména sportovní organizace) uplatňovat přístup genderového mainstreamingu. Vzhledem k tomu, že texty na evropské úrovni doporučují začlenit genderový mainstreaming do činností souvisejících se sportem³, musí být sportovní organizace (zejména na vnitrostátní a místní úrovni) v přijímání tohoto přístupu důslednější.

Genderový mainstreaming definuje Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) jako „začlenění genderové perspektivy do přípravy, návrhu, provádění, sledování

„Tato zpráva se snaží prostřednictvím konkrétních opatření zaměřených na každého z nás přiblížit, jak můžeme účinně ovlivnit genderovou rovnost ve sportu. Klíčovým bodem je uvědomit si, že tradiční pravidla a struktury sportu byly primárně vytvořeny pro muže a že bychom měli začlenit genderovou rovnost do všech sportovních politik a strategií.“

Sarah Keane
Generální
ředitelka organizace
Swim Ireland
a první žena v čele
Irské olympijské
federace

³ Závěry Rady ze dne 18. listopadu 2010 o úloze sportu jako zdroje a hnací síly aktivního sociálního začlenění, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52010XG1203%2804%29>; Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. února 2012 o evropském rozměru sportu (2011/2087(INI)), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52012IP0025>; Závěry Rady ze dne 21. května 2014 o rovnosti žen a mužů ve sportu, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG0614\(09\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG0614(09))

a hodnocení politik, regulačních opatření a výdajových programů s cílem podporovat genderovou rovnost a bojovat proti diskriminaci“.

Genderový mainstreaming ve sportu může zahrnovat trojí přístup⁴:

- **genderová rovnost jako průřezové téma a začlenění problematiky genderové rovnosti do analýzy, provádění, sledování a hodnocení všech projektů/programů;**
- **programy a iniciativy/rozpočty zaměřené na konkrétní otázky genderové rovnosti;**
- **vytváření organizací, které začleňují problematiku genderové rovnosti do postupů, kompetencí pracovníků, rozpočtů, partnerství, organizační kultury a politiky rovných příležitostí.**

Genderové rovnosti lze dosáhnout pouze tím, že se ve všech činnostech, politikách a strukturách souvisejících se sportem bude uplatňovat přístup zohledňující problematiku genderové rovnosti. Orgány veřejné správy a sportovní organizace musí do svých referenčních dokumentů zahrnout koncept genderového mainstreamingu.

2. Intersekcionalita

I když se tento akční plán zaměřuje konkrétně na genderovou rovnost, je nezbytné, aby se k ní přistupovalo intersekcionalně. Intersekcionalita je objektivem pro zkoumání toho, jak vzájemně propojené systémy moci ovlivňují zkušenosti jednotlivce a vytvářejí nerovnoprávné podmínky⁵. Předpokládá, že různé vzorce nerovnosti založené na identitě, jako je sexismus, rasismus nebo homofobie, se vytvářejí ve vzájemné provázanosti⁶. Vzhledem k tomu, že se tyto nerovnoprávné podmínky vzájemně překrývají, jednotlivé osoby se s nimi setkávají v různých průsečících – pohlaví, rasa/etnicita, sexuální orientace, socioekonomický status atd.⁷.

Pokud tedy zaujmeme intersekcionalní přístup, pomůže nám to pochopit, proč je míra účasti na sportu u marginalizovaných skupin stále velmi nízká ve srovnání s mírou účasti u skupin s dominantním postavením. Podobně je tomu i ve všech ostatních oblastech, jimiž se tato zpráva zabývá (tj. trenérství a funkcionářství, vedení, sociální rovnost, pokrytí sdělovacími prostředky a genderově podmíněné násilí). Ve sportu a sportovních organizacích stále převažuje trend bělošství, mužství a heteronormativity a zkušenosti černošských sportovkyň nebo LGBTQ+ sportovců a sportovkyň s nerovnoprávností budou lépe pochopeny, pokud se na ně bude nahlížet intersekcionalně, a nikoliv z pohledu jednotlivých odlišností. Doporučujeme proto zahrnout do politiky genderové rovnosti mezisektorový přístup (tj. zohledňovat též rasu, etnický původ, sexuální orientaci atd.).

„Myslím si, že je opravdu důležité, aby se vrcholní představitelé sportu výrazně angažovali ve prospěch genderové rovnosti, a to ve všech aspektech a na všech úrovních. To vyžaduje změnu jak ve vedení, tak ve strukturách. Sportovní organizace musí mít odvahu a vůli neustále usilovat o genderovou rovnost a rozmanitost, podporovat rovnocenný přístup žen k účasti na rozhodování a trenérské práci a bojovat proti sexuálnímu obtěžování a násilí ve sportu. Sdělovací prostředky zde hrají klíčovou roli a v poslední době bylo v tomto ohledu dosaženo velkého pokroku.“

Terhi Heinilä

Generální tajemnice,
Národní rada žen
Finska

4 Charlie Sever: Gender and Sport: Mainstreaming Gender in Sports Projects, ed. Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), 2005, https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/9_gender_and_sport_mainstream_gender_in_sports_projects.pdf

5 Collins, P. H. (2015). Intersectionality's definitional dilemmas. *Annual review of sociology*, 41, 1-20.

6 Collins, P. H. (1993). Toward a new vision: Race, class, and gender as categories of analysis and connection. *Race, Sex & Class*, 25-45.

7 Lim, H., Jung, E., Jodoin, K., Du, X., Airton, L. & Lee, E. Y. (2021). Operationalization of intersectionality in physical activity and sport research: A systematic scoping review. *SSM-population health*, 100808.

3. Genderové rozpočtování / financování

Ze zkušeností vyplývá, že udržitelnost a řádný rozvoj jakékoli politiky závisí na odpovídajícím financování, rozpočtování a na schopnosti mobilizovat zdroje. Základním regulačním cílem všech zúčastněných stran by mělo být zajistit takové sestavování rozpočtu, které podpoří růst, rozvoj a udržitelnost projektu tím, že bude ovlivňovat hlavní strategické operace. S ohledem na počet a různorodost zúčastněných stran a na potřebu navýšení investic, aby se překonalo současné chronické podfinancování ženského sportu – přičemž až 70 % dostupných zdrojů se v současnosti vynakládá na chlapce a muže⁸ – je nezbytné koncipovat, plánovat, schvalovat, plnit, sledovat, analyzovat a kontrolovat rozpočty s ohledem na problematiku genderové rovnosti⁹.

Vzhledem k tomu, že Evropský parlament upozornil na nedostatečný pokrok v oblasti genderového rozpočtování mezi lety 2015 a 2017, je nutné, aby orgány veřejné správy i sportovní organizace vyčlenily rozpočtové prostředky na genderovou rovnost ve sportu, a to bez ohledu na počet zúčastněných žen. Je také nezbytné zajistit, aby byl sport zahrnut do investičních programů v rámci zavedených politik genderové rovnosti (např. akční plán EU pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen ve vnější činnosti na období 2021–2025 nebo rámec OECD pro rovnost žen a mužů) a aby bylo jeho zahrnutí do budoucích politik povinné. K dosažení tohoto cíle by mohlo pomoci využití souboru nástrojů EIGE pro genderové rozpočtování, který je k dispozici ve všech jazycích EU¹⁰.

Všechny sportovní organizace (a jejich zainteresované strany) by měly věnovat část svého provozního rozpočtu na rozvoj a provádění politik a opatření v oblasti genderové rovnosti. Klíčem k rozvoji (a dlouhodobé životaschopnosti) těchto politik je udržitelné financování z veřejných zdrojů.

Přidělení významné části veřejných prostředků musí být podmíněno provedením konkrétních opatření. Na základě počátečního posouzení nákladů, analýzy nákladů a přínosů, politického posouzení a stanovení priorit projektů lze učinit počáteční rozhodnutí o finanční dostupnosti. Doporučuje se, aby orgány veřejné správy podporovaly provádění programu OECD pro genderové rozpočtování.

» K tomu, aby se sport stal pro ženy a dívky rovnoprávnější, potřebujeme tým vítězů, který zajistí blaho a bezpečnost všech občanů EU. Pojďme se společně zapojit do hry na celém stadionu, od politiky až po místní úroveň, od komisaře až po dobrovolníka na hřišti. Zvítězit a naplnit principy genderové rovnosti můžeme pouze tehdy, když budeme jednat jako tým, který se inspiruje doporučeními a navrhovanými opatřeními této pracovní skupiny na vysoké úrovni. Připojte se k našemu týmu!

Emine Bozkurt

Předsedkyně pracovní skupiny na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu

4. Sledování, hodnocení a výzkum politik

Součástí všech opatření musí být sledování a hodnocení politik genderové rovnosti spolu s vědeckým výzkumem. Aby bylo možné přizpůsobit opatření tak, aby přispěla k progresivní dlouhodobé změně, musí jít politiky do větší hloubky. Politiky by měly být neustále upravovány tak, aby reagovaly na změny místní situace a specifického prostředí. Při plánování akcí musí různé úrovně organizací jasně uvést metody sledování, hodnocení a sběru údajů, které budou použity.

Sledování je povinnou součástí stále většího počtu veřejných politik. Orgán UN Women to definuje takto: „Sledování je systematický proces shromažďování, analýzy a využívání informací ke zjištění pokroku programu při dosahování jeho cílů a k usměrňování řídicích rozhodnutí..... Sledování se provádí po zahájení programu a pokračuje po celou dobu jeho realizace. Sledování se někdy označuje jako

8 <https://www.oecd.org/gov/budgeting/gender-budgeting.htm>

9 <https://www.oecd.org/gov/budgeting/gender-budgeting.htm>

10 <https://eige.europa.eu/publications/gender-budgeting-step-step-toolkit>

procesní, výkonnostní nebo formativní hodnocení. Hodnocení zahrnuje zpětnou vazbu, posouzení poznatků, úrovně přenosu a výsledků.“

Na podporu spolehlivých systémů sledování a hodnocení politik se OECD zaměřuje na tři základní pilíře:

- vytváření institucionálního rámce zavedením správných právních, politických a organizačních opatření na podporu provádění veřejných politik;
- prosazování využívání důkazů a sledování a hodnocení politik prostřednictvím investic do rozvoje schopností veřejného sektoru a procesů tvorby politik a podpory zapojení zúčastněných stran;
- podporování kvality sledování a hodnocení politik, například prostřednictvím vypracování pokynů, investic do budování kapacit a mechanismů následného přezkumu a kontroly.

Nedílnou součástí těchto přístupů je sběr údajů. Je třeba zapojit výzkumné pracovníky, aby bylo možné pravidelně shromažďovat a analyzovat údaje za účelem uzpůsobení opatření. Sběr údajů a přidělování finančních prostředků k tomuto účelu musí být systematické, trvalé a povinné. Všechny zúčastněné strany musí vytvořit právní a technické prostředí a procesy, které umožní přístup k údajům a podpůrným platformám a nástrojům. Veřejně přístupná data online mají zásadní význam pro průběžné sledování/hodnocení a pro podporu vědeckého výzkumu v oblasti genderové rovnosti. Velmi se doporučuje také spolupráce se vzdělávacími institucemi, jako jsou univerzity.

V neposlední řadě je třeba průběžně sledovat a vyhodnocovat provádění a účinnost těchto doporučení a opatření. Za tímto účelem navrhuje, aby byla vytvořena stálá pracovní skupina na vysoké úrovni pro otázky genderové rovnosti ve sportu.

5. Vzdělávání

Nedílnou součástí každé fáze realizace akčních plánů, strategií a opatření v oblasti genderové rovnosti, které vyplývají z doporučení, musí být školení a nástroje informační podpory. Školení a nástroje informační podpory jsou nezbytné pro poskytování informací o nejnovějších vědeckých poznatcích, osvojování si nových postupů a pro vysvětlování důvodů, které stojí za politikami, a musí být určeny všem strategickým zúčastněným stranám, společně s vhodnou metodikou a vhodným formátem. Jejich hlavním posláním je podporovat zavádění politik genderové rovnosti tím, že zvyšují povědomí o jejím významu a dopadu, a zajišťují tak, aby se klíčoví aktéři zavázali k plnění plánů v oblasti genderové rovnosti.

Zúčastněné strany by proto měly vytvořit platformy pro výměnu informací, které jim umožní šířit stejnou myšlenku a provádět opatření nejvhodnějším způsobem. Pro naplnění těchto požadavků je třeba zavádět různé vzdělávací platformy, metody a programy.

Vzdělávací projekt je strategickým nástrojem pro definování priorit a očekávaných výsledků a jejich zveřejnění cílovým skupinám. Je tak součástí širšího rámce, který podporuje soudržnost a součinnost mezi všemi úrovněmi systému, přičemž je třeba mít na paměti, že každá změna vyžaduje čas a zdroje a může se setkat s neochotou. Nejčastějšími opatřeními jsou obvykle školení o genderové problematice (obecná nebo uzpůsobená konkrétním potřebám) a osvětová činnost.

„Většina dětí začíná se sportem ve škole. Pro ISF, která podporuje vzdělávání prostřednictvím sportu, je proto zásadní zajistit, aby byla genderová rovnost do všech sportovních aktivit dobře začleněna a aby ji děti chápaly již od útlého věku a na všech stupních vývoje mládeže. Zpráva pracovní skupiny na vysoké úrovni Evropské komise je pro mládež velmi důležitým podpůrným nástrojem, neboť zapojuje všechny klíčové zúčastněné strany a pokrývá všechny úhly pohledu na dosažení genderové rovnosti ve sportu.“

Kolë Gjelošaj
Zástupce generálního
tajemníka ISF

6. Komunikace

Nedílnou součástí strategie prosazování genderové rovnosti je komunikace, která by měla hrát důležitou roli při propagaci této zprávy a realizaci jejích doporučení zainteresovanými stranami. Členové pracovní skupiny na vysoké úrovni proto zdůrazňují, že je třeba zavést dlouhodobý plán komunikace.

Tato zpráva musí být přijata všemi zúčastněnými stranami tak, aby přispěla ke strukturovanému provádění konkrétních opatření. Spolupráci mezi zúčastněnými stranami je třeba prohlubovat a strukturovat tak, aby se mohly rozvíjet jejich nástroje, kapacity, politiky a opatření a aby se zároveň usnadnil dialog a výměna zkušeností.

Součástí počáteční strategie by mělo být poskytnutí komplexních informací zúčastněným stranám, protože každá změna vyžaduje plné pochopení její podstaty a způsobu provedení. Tato zpráva se proto musí stát referenčním dokumentem pro veřejné politiky. Je koncipována tak, aby se stala součástí akčních plánů sportovních organizací a předmětem kritické analýzy vědecké komunity.

Doporučení

- rozšířit zprávu mezi zúčastněné strany a zpřístupnit ji jako referenční dokument od mezinárodní po místní úroveň;
- zajistit finanční, lidské a technické prostředky na podporu konzistentních, dlouhodobých a inovativních komunikačních plánů a souvisejících opatření na podporu zprávy;

- sdílet informace o využívání zprávy;
- odkazovat na zprávu v souvislosti s opatřeními přijatými v rámci strategií zúčastněných stran v oblasti genderové rovnosti;
- organizovat akce k prezentaci a diskusi o zprávě;
- začlenit zprávu do veřejných politik;
- přeložit zprávu do všech úředních jazyků EU.

7. Koordinátoři pro genderovou rovnost

Všem sportovním organizacím (od mezinárodních federací až po místní úroveň) a orgánům veřejné správy, které se zabývají sportem, se důrazně doporučuje jmenovat pracovníky koordinátory pro genderovou rovnost – buď formou náboru, nebo zaškolením stávajícího člena organizace.

Cílem je zajistit, aby strategie / akční plány v oblasti genderové rovnosti byly prováděny a sledovány co nejefektivněji a nejorganizovaněji osobami, které mají potřebné znalosti (tj. teoretické a praktické znalosti v oblasti genderové rovnosti, intersektionality a přístupů k rozvoji komunity).

Tato role spočívá ve vytváření, realizaci a vyhodnocování různých iniciativ na podporu genderové rovnosti a prevence genderově podmíněného násilí. Koordinátoři pro genderovou rovnost budou hrát klíčovou roli při poskytování technického poradenství, koordinaci a realizaci činností (školení a zvyšování povědomí o genderové problematice) a uplatňování pravidel, postupů a zohledňování genderové problematiky v jednotlivých programech.

K úkolům koordinátorů pro genderovou rovnost patří mimo jiné:

- pomáhat s vypracováním a řízením iniciativ v oblasti genderové problematiky pro všechny složky programu a poskytovat technickou podporu a školení v oblasti genderové problematiky pro různé zúčastněné strany;
- zajišťovat začlenění problematiky genderové rovnosti do rámce pro řízení, posilovat a podporovat strategie pro genderovou rovnost a rozvíjet schopnosti členů organizace v oblasti genderové rovnosti;
- zajišťovat, aby všechny programy zohledňovaly genderovou rovnost;
- formulovat klíčová sdělení týkající se genderové rovnosti získaná na základě zkušeností z praxe, hodnocení, výzkumu a realizace projektů;
- přispívat k formulaci, rozvoji a realizaci krátkodobých a dlouhodobých cílů a iniciativ projektu;
- zkoumání možností začlenění aspektů genderové rovnosti do dalších oblastí působnosti.

literatuře existují jasné důkazy o pozitivním vlivu mužů jako spojenců žen ve sportu¹³. Lze tak přejít od negativního k pozitivnímu přístupu, kdy jsou muži vnímáni jako součást řešení. Spojenectví totiž předpokládá, že lidé, kteří jsou součástí dominantní sociální skupiny, mohou navázat spojení s marginalizovanou sociální skupinou, aby bojovali proti systémovému útlaku a usilovali o vytvoření systému, v němž je moc spravedlivě sdílena¹⁴.

Genderové spojenectví zohledňuje skutečnost, že muži zastávají většinu rozhodovacích pozic, a snaží se využít toho, že k nim mají přístup, k tomu, aby ve sportu dosáhli změny. Toho lze docílit tím, že se ženám poskytne podpora a přístup k možnostem a příležitostem v kruzích, ze kterých jsou obvykle vyloučeny¹⁵. Muži ve vedoucích pozicích mají přístup ke strategickým diskusím, které vytvářejí a formují politiky, což jim dává příležitost podpořit radikálnější organizační změny ve sportu¹⁶. Muži tak mohou získat další spojence, což je velmi důležité, protože jednotlivec sám problém nevyřeší¹⁷. Muži jako spojenci proto hrají důležitou roli při vytváření koalice pro reformu, která může vést ke změnám¹⁸.

Proto je nezbytné posílit postavení mužů jako podporovatelů genderové rovnosti ve všech oblastech, jichž se tato zpráva týká.

8. Muži jako spojenci

V minulosti ve sportovních organizacích převládali muži. Ve sportu stále existuje značný rozdíl mezi počtem žen a mužů ve vedoucích pozicích¹¹. Muži v rozhodovacích pozicích jsou proto často vnímáni jako bariéra, protože mají tendenci odrážet mužskou hegemonii¹². Existuje však ve vědecké

11 Burton (2015)

12 Burton (2019)

13 Heffernan (2018)

14 Patel (2011)

15 Heffernan (2018)

16 Ely & Meyerson (2000)

17 Bishop (2002); Reason et al. (2005)

18 Heffernan (2018)

» *K tomu, abych se stala první ženou zvolenou do funkce předsedkyně Komise sportovců MOV, jsem měla velkou podporu sportovců i sportovkyň a sportovních funkcionářů. Na této pozici jsem měla možnost podporovat, posilovat a vést mnoho sportovkyň do vedoucích funkcí. Genderové rovnosti můžeme dosáhnout pouze tehdy, když budeme spolupracovat a připravíme půdu pro genderově vyvážené vedení na všech úrovních.“*

Účast

Obecné informace

Jak zdůrazňují klíčové referenční dokumenty¹⁹, pravidelná a mírná fyzická aktivita přináší různé zdravotní, psychologické a sociální výhody, zatímco sedavý způsob života je rizikovým faktorem pro rozvoj mnoha chronických onemocnění. Pandemie COVID-19 výrazně zvýšila rozšíření sedavého způsobu života, zejména u dívek a žen²⁰.

Podle průzkumu Eurobarometr o sportu a fyzické aktivitě²¹ se ženy (36 %) v Evropě pravidelně věnují sportu méně často než muži (44 %). Obdobně 40 % mužů nikdy neprovozuje žádnou fyzickou aktivitu, zatímco u žen je to 52 %. Účast žen ve sportu je vždy nižší než účast mužů, i když mezi jednotlivými členskými státy jsou značné rozdíly. Míra účasti žen ve sportu se také snižuje s věkem: 33 % žen ve věkové skupině 15–24 let neprovozuje žádnou fyzickou aktivitu. Ve věkové skupině 25–39 let je to 42 %, ve věkové skupině 40–54 let 50 % a ve věkové skupině 55+ to je 64 %. U mužů je míra fyzické nečinnosti následující: 15 % ve věkové skupině 15–24 let, 28 % ve věkové skupině 25–39 let, 39 %

ve věkové skupině 40–54 let a 58 % ve věkové skupině 55+. Ženy se také méně než muži zapojují do dobrovolných sportovních aktivit (4 % ve srovnání s 8 %)²².

Tento rozdíl mezi muži a ženami je podle nejnovější vědecké literatury²³ způsoben praktickými, osobními a sociokulturními překážkami. Praktické překážky zahrnují například nedostatek času, možností hlídání dětí a finančních prostředků, obavy o bezpečnost a omezený přístup ke sportovním zařízením. Mezi osobní překážky lze zařadit negativní vnímání vlastního těla, nedostatek vhodného oblečení/vybavení, nedostatek sebedůvěry/sebeúcty a také působení rodičů/rodiny. Sociokulturní překážky jsou například vnímání sportu jako domény mužů, genderové stereotypy, nedostatek ženských vzorů, obtěžování a zneužívání (viz oddíl o genderově podmíněném násilí) a postoje a předsudky týkající se sexuality, zdravotního postižení a etnické příslušnosti. Z těchto důvodů se v porovnání s muži ženy věnují sportu spíše mimo sportovní organizace a kluby. Kromě toho,

19 Pokyny EU v oblasti tělesné aktivity, Strategie tělesné aktivity pro evropský region WHO na období 2016–2025 a pokyny WHO týkající se tělesné aktivity a sedavého chování

20 Garcia-Tascon et al. (2020).

21 https://data.europa.eu/data/datasets/s2164_88_4_472_eng?lo-%20cale=en%20Special%20Eurobaromet&locale=cs

22 Zvláštní průzkum Eurobarometr 472: Sport a tělesná aktivita (2018)

23 Abdelghaffar & Siham (2019); Andersen & Bakken (2019); Basterfield et al. (2016); Downward et al. (2014); Eime et al. (2015); Grima et al. (2017); Hickey et al. (2017); Hulteen et al. (2017); Jenkin et al. (2017); O'Reilly et al. (2018); Portela-Pino et al. (2020); Somerset & Hoare (2018); Spiteri et al. (2019); Storr et al. (v tisku)

kvůli výše zmíněným genderovým stereotypům se stává, že v některých sportech (např. tanec nebo gymnastika) jsou ženy zastoupeny nadměrně a v jiných (např. box nebo ragby) nedostatečně. Tam, kde se setkáváme s překážkami v přístupu ke sportu z důvodu genderově binárního přístupu, musíme si také uvědomit, že pro některé osoby jsou tyto překážky ještě větší. Z nedávno provedeného průzkumu OUTSPORT²⁴ vyplynulo, že 90 % respondentů se domnívá, že ve sportu převládá homo/transfobie, a to kvůli různým problémům, od negativních osobních zkušeností až po homo/transfobní výrazivo²⁵

Sarah Townsend
Spolupředsedkyně EGLSF

» *Rovnost ve sportu znamená nabídnout všem stejné příležitosti ve sportu, a to na všech úrovních – od účasti až po vedení. Dosáhnout toho znamená postavit před sebe, naše kluby a sportovní organizace výzvu, změnit kulturu sportu a naučit se akceptovat rozmanitost.“*

Doporučení

1. Začlenit genderovou rovnost do všech sportovních politik a strategií

Zohlednit genderovou rovnost ve všech politikách v oblasti sportu, mládeže, zdraví a vzdělávání, při rozdělování zdrojů a rozhodování. Zavést mechanismy na podporu sportování dívek a žen všech věkových kategorií, zejména ve zranitelnějších a méně aktivních skupinách, počínaje od škol. Poskytovat ženám příležitosti k účasti na sportu, a to od nejnižší až po vrcholovou úroveň, s cílem zajistit soulad cílů a dopadů v oblasti zdraví, posílení postavení, začlenění a integrace. Podporovat vyváženost mezi prací, studiem, rodinou a sportovní aktivitou.

2. Vytvořit akční plány pro dosažení genderové rovnosti a vyčlenit finanční prostředky na rozvoj příležitostí pro účast ve sportu pro všechny dívky a ženy

Tyto akční plány by měly zohledňovat ženy v celé jejich rozmanitosti a zaměřovat se na účast žen ve sportu všech věkových kategorií. Měly by také zdůrazňovat příležitosti, které sport poskytuje dívkám a ženám, pokud jde o dobrovolnictví, občanskou angažovanost a vedení komunity.

3. Zaručit rovný přístup ke zdrojům (včetně míst konání, vybavení a oblečení)

Odstranit překážky a diskriminační chování vůči dívkám a ženám. Zajistit všem dívkám a ženám rovný přístup, pokud jde o dobu tréninků a soutěží, kvalitní infrastrukturu a vybavení. Vybudovat bezpečná veřejná krytá a venkovní sportoviště.

4. Sledování a hodnocení pokroku/provádění

Vyzvat Evropskou komisi, členské státy a sportovní organizace, aby sledovaly a vyhodnocovaly současný stav, pokrok a překážky bránící genderové rovnosti. Vypracovat harmonizované metodiky sledování a hodnocení.

²⁴ <https://www.out-sport.eu/survey-2/>

²⁵ Zvláštní průzkum Eurobarometr 472: Sport a tělesná aktivita (2018)

Cesty kupředu

Evropská komise

- Pokračovat ve spolupráci s Radou Evropy a nadále rozvíjet a provádět projekt All-In.
- Propagovat a podporovat výzkum problematiky genderové rovnosti ve sportu a vytvářet příležitosti pro menšinové skupiny s přihlédnutím k intersektionalitě.
- Zahrnout začleňování genderového hlediska do programu Erasmus+ a dalších finančních nástrojů EU. Zdůraznit možnost přidělení finančních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj na podporu genderové rovnosti ve sportovních zařízeních.
- Měřit, sledovat, hodnotit a sdílet pokrok v oblasti genderové rovnosti ve sportu. Mohly by být mobilizovány struktury, jako je EIGE.
- Podporovat osvětu mezi dívkami a ženami prostřednictvím Evropského týdne sportu (EWoS) a programu HealthyLife-style4All.
- Zavést nástroje pro sportovní organizace k podpoře inspirativních vzorů a příkladů účasti žen a dívek (např. zřízení ceny BeEqual nebo zvláštní kategorie v rámci ocenění Belnclusive EU Sport Awards).
- Navázat dialog se všemi zúčastněnými stranami s cílem podpořit genderově rovné sportovní příležitosti.

Členské státy

- Stanovit podmínku, aby veřejné financování sportovních organizací bylo podmíněno vypracováním a prováděním strategických plánů a opatření v oblasti genderové rovnosti.
- Vytvořit ve spolupráci se sportovními organizacemi sportovní politiku zaměřenou na genderovou rovnost.
- Podporovat praktický genderový přístup k posuzování navrhovaných sportovních projektů a programů ze strany orgánů veřejné správy.
- Zdůrazňovat význam a vyčlenit prostředky na zajištění kvalitních programů tělesné výchovy ve školách a mimoškolních školních sportovních aktivit pro dívky všech věkových kategorií a v celé jejich rozmanitosti, aby se zabránilo předčasnému ukončení školní tělesné výchovy a sportovních aktivit.
- Zajistit bezpečné zázemí a vybavení pro všechny dívky a ženy, zejména na místech financovaných z veřejných prostředků (včetně škol).

- Požadovat, aby kvalifikovaní trenéři, funkcionáři a vedoucí pracovníci podporovali bezpečnou účast žen ve sportu.
- Podporovat mezinárodní úmluvy o lidských právech a právech žen s cílem prosazovat sportovní příležitosti a zakázat přijímání předpisů a postupů, které jsou diskriminační z hlediska pohlaví.
- Revidovat právní předpisy, zavádět postupy a poskytovat pobídky a finanční podporu na podporu politik, vzdělávání a výzkumu v oblasti genderové rovnosti ve sportu.

Mezinárodní a vnitrostátní sportovní organizace

- Poskytovat členským organizacím finanční pobídky k vypracování a provádění plánů a opatření v oblasti genderové rovnosti.
- Vytvářet politiky zaměřené na genderovou rovnost ve sportu revizí předpisů, poskytováním finanční podpory a dalších pobídek a zaváděním nových postupů.
- Podporovat vnitrostátní, regionální a místní sportovní infrastrukturu (včetně škol) tím, že se všem dívkám a ženám zpřístupní bezpečné zázemí a vybavení.
- Poskytovat finanční, materiální a vzdělávací podporu kvalifikovaným trenérům, funkcionářům a vedoucím pracovníkům s cílem podpořit bezpečnou účast žen ve sportu.
- Poskytovat všem dívkám a ženám rovné příležitosti ke sportování na všech úrovních (např. navrhovat programy, které řeší genderovou nerovnováhu).
- Využívat programy spojené s významnými sportovními událostmi ke zlepšení možností dívek a žen účastnit se sportu.

Subjekty na místní úrovni

- Vytvořit politiku genderové rovnosti a ochrany dívek a žen s ohledem na jejich odlišnosti.
- Poskytovat a zajišťovat dostupnost bezpečných zařízení a vybavení pro všechny dívky a ženy.
- Začlenit do etických kodexů disciplinární opatření a postupy týkající se násilí/zneužívání/obtěžování na základě pohlaví a zřídit podpůrné služby pro postižené osoby.
- Jmenovat koordinátory pro genderovou rovnost.

Poradenství a výkon funkce

Obecné informace

Podle průzkumu Eurobarometr o sportu a tělesné aktivitě²⁶ se trenéry častěji stávají muži (30 %) než ženy (23 %). Na základě údajů ze sedmi členských států EU dospěla zpráva EIGE o rovnosti žen a mužů ve sportu z roku 2015 k závěru, že mezi sportovními trenéry v Evropě je

pouze 20–30 % žen²⁷. Stejně tak na olympijských hrách v Tokiu 2020 tvořily ženy pouze 13 % trenérů a 30,5 % funkcionářů. Ženy jsou tedy v trenérských a rozhodcovských pozicích, zejména na vrcholové úrovni, zastoupeny zjevně nedostatečně. Kromě toho se trenérky

» *Společná práce s odborníky v rámci pracovní skupiny na vysoké úrovni velmi jasně ukázala existující zaostávání v oblasti genderové rovnosti ve sportu a vypracovala vhodná doporučení pro opatření k dosažení spravedlivé spolupráce mezi všemi zúčastněnými ve sportu. Doufám a přeji si, aby se to v příštích letech skutečně stalo skutečností u osob odpovědných za sport v členských státech EU.*

Christa Prets
předsedkyně
100%Sport
Austria

26 https://data.europa.eu/data/datasets/s2164_88_4_472_eng?lo-%20cale=cs&locale=cs

27 <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-sport>

a funkcionářky soustřeďují hlavně ve sportech s vysokou mírou účasti žen, jako je tanec nebo gymnastika²⁸. Jsou také více zapojeny na místní a regionální úrovni než na úrovni vnitrostátní a mezinárodní²⁹.

Tyto rozdíly mezi muži a ženami jsou podle nejnovější odborné literatury³⁰ způsobeny organizačními, sociokulturními, mezilidskými a osobními překážkami. Organizační, sociální a kulturní překážky zahrnují nedostatek příležitostí pro ženy v trenérské práci, vnímání trenérství jako domény mužů a genderové stereotypy spojené s faktory, jako je nedostatečná možnost získat mezinárodní zkušenosti, nedostatek vazeb pro trenérky a nezáměr o tuto problematiku na vedoucích úrovních. Mezilidské překážky zahrnují nedostatek podpory ze strany koordinátorů školení a negativní interakce s mužskými protějšky kvůli genderovým stereotypům. Z osobních překážek lze uvést nedostatečné odměňování, obtíže při sladování rodinného života a trenérské práce na plný úvazek, vliv genderových stereotypů na sebevědomí a nedostatek vzdělávacích programů.

Zatímco při zvyšování účasti žen ve sportu³¹ hrají významnou roli ženské vzory, v případě trenérství³² to zřejmě neplatí, avšak v případě setrvání žen v trenérství ano: u žen, které začnou působit jako trenérky, je čtyřikrát větší pravděpodobnost, že u trenérství zůstanou, pokud mají ženský vzor.

Iniciativy zaměřené na mentorství tak mají významný dopad³³, i když z koncepčního hlediska zůstává tato praxe nejasná³⁴, ale přínosy jsou omezeny na individuální a mezilidskou úroveň³⁵. Stále je třeba věnovat pozornost organizační/sociokulturní úrovni. Zdá se, že vedle mentoringových programů má pozitivní dopad na nábor a posilování postavení trenérek dvojí strategie, která spočívá ve formálních předpisech (např. cíle a kvóty) a v přístupu k preferenčnímu jednání se ženami³⁶.

Pokud jde o funkcionářky, nedávný přehled vědecké literatury dokládá nedostatek výzkumů v této oblasti, zejména na evropské úrovni³⁷. Těch několik málo dostupných studií se zaměřuje na čtyři témata: překážky, podpora, pohnutky a schopnost udržet se ve funkci. Hlavní překážky souvisejí s negativním vnímáním a sexistickým postojem hráčů, trenérů a diváků vůči funkcionářkám³⁸.

Doporučení

- 1. Poskytovat vzdělávání a podporovat rozvoj trenérských a funkcionářských příležitostí pro ženy od nejnižší až po vrcholovou úroveň**
Zajistit, aby ve vzdělávacích programech pro trenéry a funkcionáře byly stanoveny cíle pro rovnou účast žen a mužů. Rozvíjet iniciativy a programy s minimální cílovou účastí, které ženám poskytnou vnitrostátní a mezinárodní zkušenosti (od vnitrostátní úrovně až po mezinárodní mistrovství).
- 2. Mentorství**
Rozvíjet mentorské iniciativy na všech úrovních.
- 3. Změnit náborové a motivační postupy**
Zavést vhodné náborové procesy, aby bylo trenérství a funkcionářství na dobrovolnické i profesionální úrovni pro ženy atraktivní a dostupné. Podporovat nábor žen na všech úrovních, se zvláštním důrazem na národní týmy a na soutěže na vyšších úrovních.
- 4. Posilovat atraktivnost a komunikaci**
Investovat do kampaní, které přilákají a udrží zájem dívek a žen o trenérství a funkcionářství. Identifikovat a propagovat vzory a pozitivní aspekty práce trenéra/funkcionáře.
- 5. Výzkum/sběr údajů**
Investovat do výzkumu, vzdělávání a politik, které podporují a chrání ženy v oblasti trenérství a funkcionářství. Zavádět nástroje a postupy, které podporují sběr údajů a výzkum a rozšiřují znalosti. Podporovat vzájemnou výměnu informací na evropské úrovni a požadovat, aby země vytvořily vnitrostátní registry trenérů a funkcionářů s podrobnými údaji o trenérkách.

28 LaVoi (2017)

29 Norman (2021a)

30 LaVoi (2017); Banwell (2021); Day (2021); Norman (2021b)

31 Mutter & Pawlowski (2014)

32 Wasend & LaVoi (2019)

33 Banwell et al. (2019)

34 Leeder & Sawiuk (v tisku)

35 Banwell et al. (2020) 31

36 Tjønndal (2021)

37 Baxter et al. (v tisku)

38 Forbes et al. (2015); Nordstrom et al. (2016)

Cesty kupředu

Evropská komise

- Propagovat osvědčené postupy a cíle na podporu trenérek a funkcionářek.
- Podporovat začleňování ustanovení o ženách v trenérské a funkcionářské činnosti do plánů a opatření členských států a sportovních organizací týkajících se genderové rovnosti.
- Upozorňovat na možnosti financování výzkumu a vyzývat členské státy, aby standardizovaným způsobem zkoumaly počty, zázemí a zkušenosti trenérek a funkcionářek.
- Podporovat propagační kampaně prezentující ženy a muže v jiných než genderově stereotypních sportech a rolích.

Členské státy

- Zajistit financování pracovníků odpovědných za oblast genderové rovnosti, a to od vnitrostátní úrovně až po úroveň místní.
- Zakotvit do vnitrostátních programů pro genderovou rovnost ustanovení týkající se žen vykonávajících trenérskou a funkcionářskou činnost.
- Prosazovat rovné příležitosti a rovné odměňování trenérek a funkcionářek.
- Stanovit cíle pro nábor a odborný růst žen jako trenérek a funkcionářek.
- Sledovat a vyhodnocovat opatření v oblasti genderové rovnosti.
- Podporovat mentorské programy od školní a místní úrovně až po úroveň profesionální.
- Podporovat vyváženost mezi pracovním a soukromým životem a opatření v oblasti pracovního života zohledňující rodinné zájmy.
- Podporovat vzdělávací programy zaměřené na problematiku genderových stereotypů ve školách a sportovních organizacích.
- Podporovat propagační kampaně prezentující ženy a muže v jiných než genderově stereotypních sportech a rolích.
- Zahájit další výzkum kulturních a organizačních překážek, kterým čelí vrcholové trenérky a ženy, které se vrcholovými trenérkami chtějí stát nebo kterým se to nepodařilo.

Mezinárodní a vnitrostátní sportovní organizace

- Vypracovat a zavést opatření pro rovné zastoupení vrcholových trenérek a funkcionářek na vedoucích pozicích a v trenérských týmech (např. postupné cíle pro sportovní soutěže, vzdělávací semináře atd.).

- Stanovit jako prioritu odstranění genderové nerovnosti v oblasti trenérství a funkcionářství a vypracovat akční plán pro nábor, školení a odborný růst trenérek a funkcionářek.
- Nabízet možnosti rozvoje pro trenérky na všech úrovních prostřednictvím stínování, komunit trenérek, mentorství a programů pro vytváření vazeb.
- Pravidelně sledovat rozdíly mezi muži a ženami v oblasti trenérství/funkcionářství a účinnost zavedených opatření.
- Zařadit do všech vzdělávacích programů modul o prevenci diskriminace (zaměřený na genderové a rasové předsudky, LGBTQI+ fobii atd.).
- Vypracovat a zavést opatření k setrvání trenérek a funkcionářek (např. větší míra vzdělávání a specializace, otevřená přijímací řízení, péče o děti).
- Na všech úrovních zavést opatření na podporu přechodu vrcholových sportovkyň mezi trenérky a funkcionářky.
- Vyvíjet a provádět opatření, která podporují rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a zajišťují fyzickou, psychickou a sociální pohodu trenérek a funkcionářek. Přizpůsobit plánování soutěží na různých úrovních, zejména na místní úrovni, aby ženy mohly skloubit trenérskou činnost se svým osobním životem.
- Prosazovat trenérky a funkcionářky jako vzory a prezentovat ženy ve vedoucích rolích, aby se narušily genderové stereotypy. Zapojit do tohoto procesu muže.
- Zavést program mentorství pro dívky/ženy, které mají zájem o trenérství a funkcionářství na místní úrovni, včetně škol. Motivovat k účasti kluby

Subjekty na místní úrovni

- Rozvíjet interní procesy umožňující ženám stát se klubovými trenérkami a funkcionářkami.
- Zavést program mentorství pro dívky/ženy na místní úrovni. Motivovat k účasti kluby.
- Přizpůsobit plánování sportovní praxe a sportovních soutěží na různých úrovních, zejména na úrovni místní, tak, aby umožňovaly ženám skloubit trenérství/funkcionářství s osobním životem.
- Sdílet zkušenosti s organizacemi, které mají za členy trenéry(ky) nebo funkcionáře(ky).
- Motivovat ženy k trenérství a funkcionářství (např. bezplatné členství).
- Zavést opatření k setrvání trenérek a funkcionářek (např. větší míra vzdělávání a specializace, otevřená přijímací řízení, péče o děti).
- Zavádět opatření, která podporují rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a zajišťují fyzickou, psychickou a sociální pohodu trenérek a funkcionářek.
- Prosazovat místní trenérky a funkcionářky jako vzory. Zapojit do tohoto procesu muže.
- Zvyšovat mezi dívkami od útlého věku povědomí o výhodách trenérství a funkcionářství.

Vedoucí postavení

Obecné informace

Mnoho vědeckých studií poukazuje na diskriminaci ve sportovním managementu a řízení³⁹. Výzkum se zaměřil především na nedostatečnou genderovou a rasovou rozmanitost mezi vedoucími pracovníky⁴⁰. Na všech úrovních, od místních klubů až po mezinárodní federace, byl zaznamenán značný nedostatek žen a osob tmavé barvy pleti ve vedoucích pozicích⁴¹. EIGE shledal, že v průměru pouze 14 % vrcholných rozhodovacích pozic ve sportovních federacích členských států EU zaujímají ženy, a to v rozmezí od 3 % v Polsku po 43 % ve Švédsku⁴².

Nedávný přehled literatury⁴³ založený na víceúrovňové perspektivě identifikoval různé faktory, které mohou pomoci lépe pochopit nedostatečné zastoupení žen na vedoucích pozicích ve sportu. Na makroúrovni jsou hlavními faktory, které stojí za nedostatkem žen na vedoucích pozicích, organizační demografie (tj. kdo je považován za vhodného člověka pro danou pozici), hegemonická maskulinita (tj. forma maskulinity, kdy jsou stereotypně mužské vlastnosti a atributy nadměrně zdůrazňovány), mocenské hry, vliv zainteresovaných stran a institucionalizovaná diskriminace.

Na mezoúrovni jsou procesy založeny na vnímání mužů jako těch, kdo mají moc, a žen jako těch, kdo se podřizují. Důsledkem je, že všechny významné pozice jsou obsazeny muži. Významnou roli hraje také organizační kultura (např. přetrvávající vzorce chování, které posilují hegemonickou maskulinitu), negativní stereotypy a diskriminace (např. poskytování menších zdrojů ženám).

Na mikroúrovni má velký vliv sociální kapitál (např. sociální sítě a mentoři). Vzhledem k tomu, že ženy nemají přístup k potřebnému sociálnímu kapitálu, dostává se jim výrazně méně příležitostí. Studie také uvádějí, že v důsledku hegemonické maskulinity a s ní spojených negativních stereotypů mají ženy nižší ambice než muži.

Z různých vědeckých studií vyplývá, že jedním z nejúčinnějších způsobů, jak zajistit větší rovnost žen a mužů na vedoucích pozicích ve sportu, jsou kvóty⁴⁴.

39 Adriaanse (2016); Burton (2019); Elling et al. (2018); Evans & Pfister (2021); Kilvington & Price (2017); Pape (2020); Piggott (2021)

40 Delorme (2021)

41 Fowler Harris et al. (2015)

42 <https://eige.europa.eu/topics/sport>

43 Burton (2015)

44 Adriaanse (2017); Adriaanse & Schofield (2014); Sisjord et al. (2017); Valiente (v tisku)

„Je skvělé vidět, jak se po celém světě den ode dne zapojuje do sportu stále více dívek a žen. I přesto je vzácné vidět na vedoucích pozicích ženy a my se musíme více angažovat a vytrvaleji pracovat na místní, vnitrostátní i mezinárodní úrovni, abychom všem sportovcům a sportovkyním zajistili rovnoprávné postavení, vzdělávali je a poskytovali jim podporu.“

Dr. Sanda Čorak
Místopředsdkyně
Chorvatského olympijského
výboru, předsdkyně komise
IJF pro genderovou rovnost

Doporučení

1. Zajistit pracovní pozice – posílit postavení žen

Zavázat se k rovnosti žen a mužů ve vedoucích pozicích ve sportu a podporovat opatření na zvýšení počtu žen zastávajících dobrovolnické a vrcholové vedoucí pozice.

2. Výhody rozmanitosti

Zvyšovat povědomí a vzdělávat vedoucí pracovníky v oblasti sportu o tom, jak je důležité, aby ve výkonných radách a výborech byly zastoupeny muži i ženy.

3. Rovné zastoupení

Zavést 50% kvótu pro zastoupení žen v rozhodovacích orgánech na všech úrovních. Zavést omezení funkčního období. Zajistit různorodé formy zastoupení, a to i na vedoucích pozicích. Provádět zásady řádné správy věcí veřejných.

4. Možnosti a zvyšování povědomí

Pro všechny sportovní instituce a pro všechny věkové kategorie vypracovat vzdělávací programy s cílem zvýšit povědomí o příležitostech, výhodách a předsudcích, které ženám brání v tom, aby zastávaly vedoucí pozice. Vytvářet takové podmínky, aby se co nejvíce žen mohlo aktivně podílet na řízení sportovních aktivit.

5. Nástroje a opatření

Podporovat používání specifických nástrojů a spolupracovat s třetími stranami, které se specializují na hodnocení a provádění politik v oblasti vedení a genderové politiky.

Cesty kupředu

Evropská komise

- Podporovat využívání finančních prostředků a osvědčených postupů pro rozvoj, provádění, sledování a hodnocení akčních plánů vedení sportu v oblasti genderové rovnosti.
- Spolupracovat s organizacemi, jako je Mezinárodní olympijský výbor, Organizace spojených národů nebo hnutí HeForShe, které uplatňují specifické strategie na podporu mužů jako obhájců žen, a čerpat zkušenosti z osvědčených postupů.

Členské státy

- Přidělovat finanční prostředky a vypracovávat, provádět, sledovat a vyhodnocovat akční plány vedení sportu v oblasti genderové rovnosti.
- Zajistit genderovou vyváženost ve vládě a jmenovat ženy na klíčové rozhodovací pozice.
- Nabízet finanční stimuly sportovním organizacím, aby zajistily genderovou vyváženost na vedoucích pozicích.
- Požadovat, aby organizace, které dostávají finanční prostředky, přijaly časové limity a minimální cíle zastoupení, jmenovaly osoby odpovědné za prosazování genderové rovnosti a vykazovaly svou činnost v oblasti genderové rovnosti.

Mezinárodní a vnitrostátní sportovní organizace

- Přijmout strategii na podporu genderové rovnosti, jejímž klíčovým tématem bude problematika vedení. Zakotvit cíle pro dosažení genderové rovnosti na rozhodovacích pozicích. Příklady dobré správy⁴⁵:

- nejvýše tři funkční období na stejné pozici;
 - pravidelné střídání mužů a žen na všech klíčových volených pozicích (např. předseda, pokladník, tajemník);
 - minimální cíl pro zastoupení žen v rozhodovacích orgánech;
 - zapojení odborníků a odbornic do orgánů zabývajících se genderovou rovností a posílení postavení mužů jako propagátorů genderové rovnosti;
 - zveřejňování údajů o genderové rovnosti ve výročních zprávách;
 - vytvoření portfolia rozmanitosti.
- Zavést transparentní výběrové řízení zohledňující genderové aspekty při náboru a plánování následnictví.
 - Rozvíjet programy pro vedoucí pracovníky, které umožní ženám ucházet se o rozhodovací pozice a připravit je na ně.
 - Vyčlenit finanční prostředky a zahájit opatření na zvýšení počtu žen na vedoucích pozicích ve sportu.
- Zajistit, aby výbory a pracovní skupiny pro genderovou rovnost byly genderově rozmanité.
 - Podporovat ženy ve vedení a managementu sportu jako vzory.

Subjekty na místní úrovni

- Zajistit, aby ženy byly rovnoprávně zastoupeny na rozhodovacích pozicích a aby se hovořilo o problémech dívek a žen a aby se na ně reagovalo.
- Požádat svůj vnitrostátní správní orgán nebo národní olympijský výbor o pokyny týkající se genderové rovnosti.
- Aktivně se účastnit výroční valné hromady a přispívat do diskusí o rozmanitosti.
- Vyhledat spojení (např. jiné místní sportovní kluby, místní sportovní radu, vzdělávací instituce) a společnými silami zvyšovat povědomí.

Sociální a ekonomické aspekty sportu

Obecné informace

Sport je zahrnut do sociálních a hospodářských cílů EU a rovnost mezi muži a ženami se týká i rovnosti na trhu práce⁴⁶. V evropském pilíři sociálních práv⁴⁷ se Evropská unie zavazuje podporovat rovné zacházení a rovné příležitosti žen a mužů ve všech oblastech.

Členové pracovní skupiny na vysoké úrovni se zaměřují především na uplatňování zásady rovnosti s cílem odstranit rozdíly v odměňování a důchodech a zajistit rovné příležitosti, sociální ochranu a bezpečné pracovní prostředí. Pracovní skupina na vysoké úrovni prosazuje pět hlavních zásad zprávy Mezinárodní organizace práce (MOP) z roku 2021 „Posílení postavení žen v práci“⁴⁸, a to:

- **zajistit stejné odměňování za práci stejné hodnoty;**
- **předcházet genderově podmíněnému násilí a obtěžování na pracovišti a potírat je;**
- **podporovat vyváženost mezi pracovním a soukromým životem a rovné sdílení pečovatelských povinností;**

46 Článek 2 Smlouvy o Evropské unii

47 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_cs

48 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---multi/documents/publication/wcms_773233.pdf

- **podporovat rovnou účast žen na přijímání rozhodnutí ve světě práce;**
- **vytvářet budoucnost práce, která bude vyhovovat ženám.**

Nerovné postavení žen a mužů na trhu práce se ve sportu značně prohlubuje. V EU jako celku zaujímají ženy na trhu práce pouze třetinu vedoucích pozic. Případá na ně také většina částečných úvazků a jejich mzda bývá výrazně nižší. Mezi ženami a muži jsou⁴⁹ výrazné rozdíly v odměňování. Ženy vydělávají v průměru o 14 % méně než muži, což se zvyšuje na 23 %⁵⁰ na úrovni vedení. Rozdíly v odměňování a důchodech souvisejí s kulturními, právními, sociálními a ekonomickými faktory, které přesahují otázku stejného odměňování za stejnou práci a zahrnují péči o děti, daňové systémy, vzdělávání a kulturní normy⁵¹.

49 Neupravené rozdíly v odměňování žen a mužů představují rozdíl mezi průměrným hrubým hodinovým výdělkem placených zaměstnanců a zaměstnankyň v procentech průměrného hrubého hodinového výdělku placených zaměstnanců.

50 <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/womenmen/bloc-2d.html?lang=cs>

51 Labour Market Equality Driving Economic Growth Women in a Man's World: Ronald Bachmann a Peggy Bechara: Policy Brief. October 2018, Wilfried Martens Centre for European Studies

Eurostat⁵² uvádí, že v roce 2020 pracovalo ve sportu v EU více než 1,3 milionu lidí, což představuje 0,7 % veškeré pracovní síly. Zaměstnanost ve sportu roste rychleji než celková zaměstnanost (8,5 % v letech 2015 až 2020). Mladí lidé a muži jsou dobře zastoupeni: 33 % pracujících je ve věku 15–29 let a 57 % tvoří muži, což je vyšší podíl než u celkové pracovní síly. Pokud jde o dopad pandemie COVID-19, z 54 000 zrušených pracovních míst ve sportu v letech 2019 až 2020 jich 52 000 připadá na ženy. Mimoto bylo ve sportu zrušeno větší procento pracovních míst než jinde v hospodářském sektoru: 4 % oproti 1,3 %.

Průzkum SportingIntelligence Global Sports Salaries Survey⁵³ porovnal platy žen a mužů a vypočítal poměr nerovnosti v odměňování 1:101. Je také třeba zdůraznit, že platové rozdíly v oblasti ženského sportu jsou extrémně velké. Například v první lize ženského fotbalu ve Francii činí poměr rozdílů 1:30. Rozdíly jsou zvláště markantní v prostředí, kde velmi malý počet sportovců pobírá velmi vysoký plat. Rostoucí zájem o ženský sport však musí vést ke zlepšení pracovních a sociálních podmínek žen v tomto odvětví.

52 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_sport#Men_outnumber_women_in_sport_employment

53 <https://www.globalsportssalaries.com/>

Marijke Fleuren van Walsem

Prezidentka Evropské hokejové federace, členka výkonné rady FIH

„Naší mantrou bude slovo „společně“. Budeme stejnou měrou podporovat ženy a muže v dosahování jejich cílů na hřišti i mimo něj. 50:50 ve všech směrech! Dosahujeme pokroku, ale i tak to bude znamenat spoustu dialogů, údajů, prezentací a živé podpory. Ale podaří se nám to. Společně!“

Doporučení

1. Zajistit rovné právní rámce

Podporovat rovné smluvní podmínky (zaměstnání, sdělovací prostředky, sponzorství). Zajistit, aby se zákony a pravidla na ochranu dívek a žen uplatňovaly a přizpůsobovaly různým formám zaměstnání.

2. Zajistit rovné příležitosti

Zajistit rovné příležitosti a podmínky pro profesionální sportovkyně, včetně programů pro změnu kariéry. Zavádět transparentní postupy náboru.

3. Zajistit sociální výhody

Zavádět procesy ke snižování všech forem ekonomické nerovnosti. Podporovat strukturovaný sociální dialog a právní a administrativní podporu. Zajistit, aby byla plně uplatňována práva žen vyplývající z vnitrostátního pracovního práva (řešení rozdílů v odměňování a důchodech, sponzorství, sociální dávky, rodičovská a mateřská dovolená).

4. Informovat o problematice diskriminace na pracovišti ve sportu

Zahájit kampaně zdůrazňující potřebu školit zaměstnavatele a zaměstnance o povinnosti rovného zacházení se všemi. Nastavit systémy pro zabezpečení a sledování tohoto procesu.

5. Zajistit kanály pro oznamování Jmenovat poradce a podporovat a chránit oznamovatele

Členské státy

- Přijmout nebo upravit právní opatření specifická pro ženy pracující ve sportu.
- Posílit kontroly, které zajistí dodržování pravidel rovných pracovních podmínek.
- Podmínit veřejné financování závazkem k dodržování genderové rovnosti a rozmanitosti v politice týkající se lidských zdrojů.
- Ratifikovat a provádět právní předpisy týkající se tohoto tématu, jako je mimo jiné „Úmluva k zabránění násilí a obtěžování ve světě práce“ (Úmluva MOP o násilí a obtěžování č. 190 a Doporučení č. 206). Provádět stávající předpisy EU na ochranu pracovníků před sexuálním obtěžováním a zvyšovat povědomí o těchto předpisech. Provádět směrnici o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem (směrnice (EU) 2019/1158 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob).

Mezinárodní a vnitrostátní sportovní organizace

- Zahrnout do politiky genderové rovnosti oddíly věnované pracovním podmínkám.
- Přijmout pravidla, která stanoví, že:
 - ženy a muži by měli za akce, které pořádají, vydělavat stejné množství peněz;
 - pracovní podmínky všech zaměstnaných žen musí být stejné jako u zaměstnaných mužů.
- Vzdělávat členy o nutnosti rovných pracovních podmínek pro ženy.
- Vypracovat politiky ohledně mateřské a rodičovské dovolené.
- Začlenit problematiku rovných příležitostí do procesů zastupování zaměstnanců.

Subjekty na místní úrovni

- Zajistit rozpočty na zajištění vhodného pracovního prostředí pro ženy.

Cesty kupředu

Evropská komise

- Shromažďovat a analyzovat údaje o rovném odměňování a dalších aspektech pracovních podmínek žen ve sportu na základě informací z jiných oblastí politiky EU. Zahrnout problematiku genderové rovnosti do práce na harmonizaci sportovních statistik.
- Využívat program Erasmus+ a další fondy EU na podporu projektů analyzujících a prosazujících rovné pracovní podmínky žen ve sportu.

Pokrytí sdělovacími prostředky

Obecné informace

V odborné literatuře bylo široce zkoumáno pokrytí sportu ve sdělovacích prostředcích v souvislosti s pohlavím sportovců⁵⁴. Studie ukazují, že ženy jsou častěji než muži postiženy genderově nevyváženým zpravodajstvím, a to jak z kvantitativního, tak z kvalitativního hlediska.

Z výsledků většiny studií vyplynulo, že kromě mezinárodních akcí, jako jsou olympijské hry⁵⁵, jsou v novinových článcích⁵⁶, fotografiích⁵⁷, vysílacím čase⁵⁸ a na internetových stránkách⁵⁹ ženské sporty z kvantitativního hlediska podstatně méně zastoupeny, ačkoli na internetu je to méně zřetelné a některé studie zde nezjistily výrazné nedostatky⁶⁰. Nedo-

statečné zastoupení se podílí na relativně malé viditelnosti ženského sportu, což je jedním z hlavních způsobů, které mediální producenti využívají ke snižování postavení žen a posilování asymetrického genderového uspořádání ve sportu⁶¹. Nadměrné zastoupení mužů ve zpravodajství vede k tomu, že diváci považují mužský sport za důležitější než ženský. Sportovní zpravodajství svým neobjektivním

» *Pro boj s negativními stereotypy a dosažení genderové rovnosti má zásadní význam zviditelnění a spravedlivé prezentování sportovkyň.*

Dr Nicolas Delorme
Docent na
univerzitě v Bordeaux

54 Adriaanse (2015); Burton (2016); Elling et al. (2016)

55 Delorme (2014); Billings & Angelini (2019)

56 Organista & Mazur (2017)

57 Delorme & Testard (2015)

58 Cooky et al. (2015)

59 Coche (2015)

60 Coche (2013)

61 Delorme & Pressland (2016)

přístupem vytváří dojem, že ženský sport není hoden zájmu médií. Tím se posiluje představa sportu jako výlučně mužské domény (tj. mužské hegemonie). Stereotypy ve sportovním zpravodajství mají dopad i na komunitu LGBTQI+ a muže provozující sporty považované za ryze ženské.

Studie navíc poukazují na významné kvalitativní předsudky v publicistice, jako je genderové nálepkování, infantilizace, škatulkování a ambivalentní přístup, důraz na femininitu/heterosexualitu nebo používání odlišných produkčních technik⁶². Odborníci tvrdí, že tyto předsudky rovněž významně přispívají k zachování mužské hegemonie ve sportu, zejména prostřednictvím vytváření/udržování negativních genderových stereotypů. Kvantitativní nárůst sportovního zpravodajství zaměřeného na ženy proto musí být doprovázen kvalitativním zlepšením v prezentaci sportovkyň, jinak dojde k posílení negativních genderových stereotypů.

Redakce často upřednostňují mužské sporty, protože většina sportovních novinářů/rozhodujících činitelů jsou muži⁶³. Tyto předsudky se však neomezují pouze na pokrytí sportu ve sdělovacích prostředcích. Mnoho mezinárodních a národních sportovních organizací je reprodukuje a ve svých komunikačních kanálech upřednostňuje sportovní soutěže mužů. Tím se tyto organizace aktivně podílejí na udržování mužské hegemonie a šíření negativních genderových stereotypů. Na pokrytí ženského sportu ve sdělovacích prostředcích má vliv také plánování soutěží a komerční investice.

Neobjektivní zpravodajství má řadu důsledků, z nichž dva mají velmi silný dopad: zaprvé, nedostatečné zviditelnění žen vede k nedostatku vzorů, což bezprostředně ovlivňuje účast mladých žen ve sportu a jejich budoucí zapojení do jiných rolí, jako je trenérství nebo členství ve správních radách⁶⁴; zadruhé, nedostatečné pokrytí ženského sportu ve sdělovacích prostředcích má přímý dopad na jeho ekonomickou hodnotu, protože je obtížnější přilákat sponzory nebo zaručit spravedlivé mzdy.

„*Díky tomu, že se ženy stávají vzorem a inspirují mladou generaci, mohou přispět k větší rozmanitosti ve sportu a bojovat proti stereotypům.*“

62 Fink (2015); Bruce (2016)

63 Hardin (2013)

64 Meier (2015); Young et al. (2015)

Doporučení

1. Zvýšit pokrytí ve sdělovacích prostředcích

Podporovat rozvoj strategií, motivačních opatření a předpisů, které zajistí, aby různé zúčastněné strany (veřejnoprávní a soukromé sdělovací prostředky, sportovní organizace) zvýšily pokrytí ženského sportu ve sdělovacích prostředcích. Za klíčové aktéry by přitom měly být považovány veřejnoprávní sdělovací prostředky.

2. Zlepšit prezentaci

Zahájit iniciativy, jejichž cílem bude odbourat negativní genderové stereotypy a spravedlivě prezentovat sportovkyně. Je třeba podpořit organizace působící v oblasti sdělovacích prostředků, aby zaměstnávaly redaktory a redaktorky zabývající se problematikou genderové rovnosti a zvyšovaly genderovou vyváženost svých zaměstnanců.

3. Zvyšovat povědomí o neobjektivním zpravodajství

Zvyšovat povědomí a vzdělávat sportovní novináře – a všechny ostatní, kteří se zabývají informacemi o sportu – o kvantitativních a kvalitativních předsudcích ve sportovním zpravodajství o ženách. Zahnout do učebních osnov žurnalistiky speciální vzdělávací modul.

4. Podporovat vědecký výzkum

Zavádět nástroje a procesy umožňující průběžný sběr údajů a výzkum. Podporovat výměnu informací na evropské úrovni. Navrhnout členským státům, aby vytvořily vnitrostátní platformy pro sledování sportovní žurnalistiky. Publikovat normy pro genderový mainstreaming ve sdělovacích prostředcích.

Bogdan Wenta

Starosta města Kielce,
bývalý profesionální
házenkář a trenér

Cesty kupředu

Evropská komise

- Podporovat možnosti genderové analýzy sportovního zpravodajství s cílem poskytnout diachronní⁶⁵ kvantitativní a kvalitativní veřejně přístupná data.
- Usnadnit diskusi se všemi zúčastněnými stranami (např. se soukromými a veřejnoprávními sdělovacími prostředky, sportovními organizacemi, sportovci, výzkumnými pracovníky, školami žurnalistiky) s cílem stanovit cíle, analyzovat pokrok, vyměňovat si osvědčené postupy, definovat společný etický kodex v oblasti genderové rovnosti atd.
- Využívat Evropský týden sportu k propagaci ženských vzorů, a to zejména v tradičně mužských sportech.
- Publikovat a propagovat soubor nástrojů pro pokrytí problematiky genderové rovnosti ve sdělovacích prostředcích.

Členské státy

- Zavést/podporovat genderově vyvážené zpravodajství ve všech veřejnoprávních sdělovacích prostředcích. Sportovní události (v hlavním vysílacím čase) by také měly být zařazovány do vysílání vyváženě.
- Nabízet soukromým sdělovacím prostředkům motivační opatření k zajištění genderově vyváženého zpravodajství (např. daňové úlevy, zvláštní financování).
- Podporovat zařazení vzdělávacího modulu o genderové rovnosti do učebních osnov žurnalistiky.
- Podporovat přijetí společného etického kodexu pro genderovou rovnost ve sdělovacích prostředcích.
- Vypracovat opatření, která by zvýšila zastoupení žen ve sportovních sdělovacích prostředcích a eliminovala obtěžování novinářek.
- Vytvořit národní středisko pro sledování sportovní žurnalistiky nebo národní platformu pro poskytování kvantitativních a kvalitativních diachronních veřejně dostupných údajů o pokrytí sportu ve sdělovacích prostředcích.

Mezinárodní a vnitrostátní sportovní organizace

- Zajistit genderově vyvážené pokrytí při externí a interní komunikaci, včetně sociálních sítí.
- Využívat k ovlivnění přenosů sportovních soutěží plánování vysílacího času.
- Školit pracovníky v oblasti komunikace o dané problematice.
- Seznámit sportovkyně s jejich právy v souvislosti se sdělovacími prostředky.
- Spolupracovat s organizacemi působícími v oblasti sdělovacích prostředků s cílem zvýšit informovanost o ženském sportu a zlepšit prezentaci žen.
- Poskytovat místním subjektům směrnice, školení a nástroje.
- Při prodeji vysílacích práv vytvářet programové balíčky, které budou zahrnovat i sportovní události, jichž se účastní ženy. Zahrnout podmínky genderové rovnosti a spravedlivé prezentace do dohod o mediálních právech.
- Provádět průzkumy trhu potenciálního publika za účelem vyhledání nejlepších mediálních partnerů.
- Zavést udílení cen na podporu sdělovacích prostředků, které poskytují genderově vyvážené zpravodajství.

Subjekty na místní úrovni

- Zajistit genderově vyvážené pokrytí při externí a interní komunikaci, včetně sociálních sítí.
- Prosazovat ženy a muže jako pozitivní vzory, aby se vyvrátily genderové stereotypy.

⁶⁵ Diachronní znamená v tomto kontextu „týkající se změn, ke kterým dochází v průběhu času“.

Genderově podmíněné násilí

Obecné informace

Sport může přispívat ke zlepšení fyzické, duševní a sociální pohody a hrát pozitivní roli ve společnosti. Může však také být dějištěm obtěžování, násilí a zneužívání, a to díky tomu, že zde existují mocenské vztahy, tlak konkurence, ambice, fyzický kontakt mezi lidmi, výjezdy mimo město, šatny a sprchy. Stále více sportovců a sportovkyň se prostřednictvím moderních sdělovacích prostředků dělí s veřejností o své osobní příběhy týkající se vztahů, v nichž docházelo ke zneužívání.

Genderově podmíněnému násilí ve sportu se v posledních dvou desetiletích věnuje stále větší pozornost ve výzkumu, tvorbě politik i v praxi. Evropská komise definuje genderově podmíněné násilí jako „násilí namířené proti osobě z důvodu pohlaví (včetně genderové identity/vyjádření) nebo násilí, které se nepřiměřeně dotýká osob určitého pohlaví“⁶⁶. Genderově podmíněné násilí může mít různé projevy, od fyzických (bití, škrčení, strkání) přes sexuální (verbální a neverbální sexuální obtěžování, napadení, znásilnění) až po psychické (emocionální a online zneužívání, nátlak). Může se projevovat verbálně, neverbálně, kontaktně, bezkontaktně, online i fyzicky. Může mít za následek fyzickou, sexuální, psychickou nebo ekonomickou újmu. Od počátku nového tisíciletí výzkumní pracovníci v Evropě i jinde dokládají, že

násilí ve sportu jsou vystaveni jak rekreační, tak závodní a vrcholoví sportovci. Prvotní studie o sexuálním obtěžování ukázaly, že sexuálnímu obtěžování ve sportu je v Evropě vystaveno 14 % až 73 % sportovkyň⁶⁷. Případy genderového a sexuálního obtěžování byly zaznamenány v různých sportech a na různých úrovních, přičemž nejčastější formou bylo slovní sexuální obtěžování.

Výsledky nejnovějších výzkumů o tom poskytují ještě přesvědčivější důkazy. Několik vnitrostátních a mezinárodních studií o problematice genderově podmíněného násilí přináší další poznatky o prevalenci, charakteristikách a okolnostech obětí a pachatelů. Jak vyplývá z většiny studií, častěji se s problémem genderově podmíněného násilí setkávají ženy než muži. Výzkumní pracovníci, kteří porovnávali zkušenosti vrcholových sportovců v Německu, Belgii a Nizozemsku, například zjistili, že o sexuálním násilí informovalo 42 % žen a 19 % mužů⁶⁸. Nedávná studie o sexuálním obtěžování a zneužívání ve finském soutěžním sportu ukázala, že se s ním setkala 32 % žen a 19 % mužů, většinou ze strany ostatních sportovců a sportovkyň, a že s genderově podmíněným obtěžováním se setkala 23 % sportovkyň a 3 % sportovců⁶⁹. Kanadská studie provedená mezi

66 Evropská komise. Co je genderově podmíněné násilí?
https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/what-gender-based-violence_cs

67 Fasting et al. (2011)

68 Ohlert et al. (2020)

69 Lahti et al. (2020)

995 sportovci a sportovkyněmi z národní reprezentace zjistila, že sportovkyně zažily výrazně vyšší míru všech forem újmy než sportovci⁷⁰. Nejčastějším projevem sexuálního násilí jsou poznámky, pohledy nebo urážlivé vtipy na téma vzhledu nebo sexuální orientace. Nejčastější formou genderově podmíněného násilí je psychické násilí, které se nejčastěji projevuje slovními útoky a ponižováním. U fyzického násilí se nejčastěji uvádí trestání nadměrným cvičením, strkání a bití. Vzhledem k tomu, že většina studií nerozlišuje mezi genderově podmíněným násilím a jinými druhy násilí, je zjistit úplný rozsah genderově podmíněného násilí ve sportu téměř nemožné.

První studie zaměřené na problematiku násilí ve sportu se týkaly především dívek a žen, ale nedávné studie ukázaly, že chlapci a muži jsou oběťmi ve větší míře, než se předpokládalo. V nové evropské studii provedené pomocí anonymních dotazníků uváděli vyšší výskyt všech forem násilí ve sportu mladí muži ve věku do 18 let⁷¹. V současné době není možné určit, do jaké míry je násilí na sportovcích a sportovkyních genderově podmíněné.

Na základě současných poznatků se zdá, že sportovci z řad komunity LGBTQI+, sportovci přistěhovaleckého původu a vrcholoví sportovci jsou násilím ohroženi více⁷². Průzkum provedený v rámci projektu European Outsport zjistil, že ve sportu převládá homofobie a transfobie, přičemž až 82 % účastníků z řad komunity LGBTQI+ se v předchozích 12 měsících setkalo s homofobními nebo transfobními výroky⁷³. Negativní zkušenosti spojené se sexuální orientací zahrnovaly slovní urážky, strukturální diskriminaci, překračování fyzických hranic a fyzické násilí.

Důsledky těchto zkušeností nepociťují pouze jednotlivci, ale mají dopad i na jejich rodiny, ostatní členy organizace a širší veřejnost.

» Genderově podmíněné násilí e ve společnosti i ve sportu velmi rozšířený problém. Důsledky těchto zkušeností se neprojevují pouze na úrovni jednotlivého sportovce, ale mají dopad i na rodinu, sportovní organizaci a širší veřejnost. Je evidentní, že k prevenci je zapotřebí mnohostranný přístup zahrnující preventivní a represivní iniciativy zaměřené na všechny zúčastněné strany ve sportovním prostředí.«

70 Willson et al. (v tisku)

71 Hartill et al. (2021)

72 Vertommen et al. (2016)

73 Menzel et al. (2019)

Doporučení

1. Provádět vzdělávací a preventivní programy

Současně se zvyšováním povědomí zvýšit úsilí o provádění vzdělávacích a preventivních programů na všech úrovních, zejména pak na místní úrovni, které by se zaměřovaly na všechny členy sportovní komunity a zahrnovaly definici, formy, rizikové faktory a dopady (kybernetického) genderově podmíněného násilí. Od vedoucích představitelů sportu a organizací na všech úrovních se očekává, že budou usilovat o to, aby bylo sexuální obtěžování a násilí ve sportu potlačeno.

2. Shromažďovat údaje a sledovat iniciativy

Zavést systém shromažďování údajů pro měření rozsahu tohoto problému a účinnosti ochranných iniciativ.

3. Zajistit kanály pro oznamování

Vytvořit mechanismy pro oznamování a ochranu oznamovatelů. Ustanovit, školit a podporovat pracovníky odpovědné za ochranu, kteří se budou zabývat stížnostmi a oznámeními od sportovců a svědků.

4. Vyměňovat si zkušenosti

Podporovat výměnu zkušeností v oblasti prevence genderově podmíněného násilí ve sportu a budovat partnerství napříč odvětvími.

Dr. Tine Vertommen

Kriminoložka,
Univerzita Thomase Morea
Aplikované vědy

Cesty kupředu

Evropská komise

- Sledovat výzkum výskytu genderově podmíněného násilí ve sportu, aby bylo možné určit podélné a srovnávací trendy⁷⁴.
- Zahrnout sport do budoucího zvláštního průzkumu Eurobarometru o problematice genderově podmíněného násilí.
- Posílit partnerství s EIGE.
- Prozkoumat možnost využití Evropského informačního systému rejstříků trestů (ECRIS) k zákazu práce ve sportu osobám, které byly v nedávné době odsouzeny za sexuální trestné činy.
- Poskytnout finanční prostředky na projekty zaměřené na prevenci genderově podmíněného násilí. Zdůrazňovat potřebu takových projektů ve stávajících nástrojích financování, např. v programech Erasmus+ Sport, Daphne a programu Občané, rovnost, práva a hodnoty.
- Zajistit programy financování na podporu pozitivních a zdravých sportovních zážitků.
- Podporovat iniciativu Evropského parlamentu v oblasti boje proti genderově podmíněnému kybernetickému násilí, která vyzývá k přijetí směrnice, jež by zavedla společnou trestněprávní definici genderově podmíněného kybernetického násilí ve sportu a harmonizovala sankce vůči pachatelům.
- Zahrnout do směrnice o násilí na ženách a domácím násilí (plánovaná na začátek roku 2022) konkrétní opatření proti (online i offline) genderově podmíněnému násilí ve sportu.
- Zahrnout násilí na ženách ve sportu do sítě pro výměnu osvědčených postupů v oblasti prevence násilí na ženách (od roku 2022).
- Začlenit sportovní složku do všech stávajících opatření pro boj proti násilí na lidech.

Členské státy

- Zasazovat se o provádění výzkumu v oblasti boje proti genderově podmíněnému násilí ve sportu a hodnocení intervenčních programů.
- Vytvořit soudržné politické rámce pro prevenci genderově podmíněného násilí ve sportu i mimo něj.

- Propojit financování sportovních svazů se zavedením řádně zdokumentovaných a účinných politik proti genderově podmíněnému násilí.
- Prozkoumat proveditelnost vnitrostátních právních předpisů o systematické registraci případů genderově podmíněného násilí ve sportu.
- Prozkoumat proveditelnost vnitrostátních právních předpisů o povinném hlášení případů genderově podmíněného násilí ve sportu.
- Zřídit nebo rozšířit vnitrostátní agentury za účelem prohlubování poznatků a propagace prevence genderově podmíněného násilí ve sportu a za účelem podpory obětí, pachatelů a svědků genderově podmíněného násilí ve sportu i mimo něj.
- Školit odborníky v policejním, justičním, zdravotnickém a sociálním sektoru o rizikových faktorech, příznacích, dopadech a formách genderově podmíněného násilí ve sportu.
- Zavázat se k nulové toleranci genderově podmíněného násilí ve sportu i mimo něj.
- Financovat celostátní kampaně na zvýšení povědomí veřejnosti o problematice genderově podmíněného násilí ve sportu i mimo něj.
- Podporovat vnitrostátní sportovní organizace při vytváření, provádění a vyhodnocování politik, programů a iniciativ v oblasti ochrany.

Mezinárodní a vnitrostátní sportovní organizace

- Vypracovat komplexní politiky a programy, včetně vzdělávání, prověřování, oznamování a zprostředkování, a služby pro oběti, oznamovatele, obviněné a svědky.
- Vypracovat bezpečnostní strategii pro sportovní soutěže.
- Jmenovat pracovníky odpovědné za ochranu, kteří mají příslušné osvědčení.
- Sdílet postupy a budovat partnerství v rámci sportu i mimo něj.
- Zajistit povinné školení pro všechny pracovníky ve sportu, kteří pracují s dětmi, ženami a vrcholovými sportovci.
- Školit svědky o příznacích a reakcích na genderově podmíněné násilí a o tom, že jsou povinni jej ohlásit a zasáhnout.

⁷⁴ Pod pojmem podélné se v tomto kontextu rozumí „pozorování stejných subjektů po určitou dobu“, pod pojmem srovnávací pak „měření rozdílů mezi zeměmi a sociálními skupinami“.

Subjekty na místní úrovni

- Školit sportovce a jejich doprovod o tom, jak rozpoznat a nahlásit příznaky genderově podmíněného násilí, a informovat je o tom, kde mohou získat pomoc a podporu.
- Navrhovat vzdělávací programy a iniciativy při sportovních akcích na podporu bezpečné účasti na sportu pro sportovce a jejich doprovod.
- Zavázat se k nulové toleranci genderově podmíněného násilí ve sportu.
- Uplatňovat morální vedení při prevenci a řešení problematiky genderově podmíněného násilí ve sportu.
- Uznat, že ve sportu se vyskytují všechny formy genderově podmíněného násilí, včetně toho online, a že toto násilí může poškodit všechny členy sportovní komunity.
- V souladu s mezinárodní praxí vypracovat standardy, které pomohou sportovním klubům vytvořit a zavést zásady ochrany.
- Do preventivních strategií zapojit sportovce a další významné osobnosti, které budou sloužit za vzor.
- Zvyšovat povědomí o problematice genderově podmíněného násilí ve sportu a věnovat přitom zvláštní pozornost zranitelným podskupinám: sportovcům z řad komunity LGBTQI+ a sportovcům se zdravotním postižením, sportovcům z řad přistěhovalců nebo sportovcům zapojeným do programů zaměřených na sociální rozvoj.
- Zvyšovat povědomí o problematice genderově podmíněného násilí ve sportu a věnovat přitom zvláštní pozornost zranitelným podskupinám: sportovcům z řad komunity LGBTQI+ a sportovcům se zdravotním postižením, sportovcům z řad přistěhovalců nebo sportovcům zapojeným do programů zaměřených na sociální rozvoj.
- Sledovat a vyhodnocovat intervenční opatření.
- Vyhodnocovat rizika genderově podmíněného násilí ve vaší organizaci.
- Jmenovat vhodně vyškoleného místního pracovníka pro ochranu, který je podporován celostátní federací. Zajistit, aby tato osoba byla snadno dostupná, dobře připravená a schopná prioritně řešit oznámení o genderově podmíněném násilí.
- Provéřit trestní minulost a pedagogickou způsobilost všech dospělých osob, které vstupují do sportovní organizace a budou v kontaktu s dětmi, dospělými a vrcholovými sportovci.
- Zajistit školení pro všechny členy organizace nebo je podpořit ve vzdělávacích programech nabízených v rámci vnitrostátního sportovního systému nebo mimo něj.
- Navrhovat vzdělávací programy a iniciativy při sportovních akcích na podporu bezpečné účasti na sportu pro sportovce a jejich doprovod.
- Informovat online i offline o existenci, riziku a dopadu přímého nebo online genderově podmíněného násilí ve sportu.
- Navázat partnerství s obcemi, školami, mládežnickými organizacemi a dalšími odvětvími ve vašem regionu.

Odkazy a doporučená literatura

Účast

Abdelghaffar, E. A., & Siham, B. (2019). Perspectives of adolescents, parents, and teachers on barriers and facilitators of physical activity among school-age adolescents: a qualitative analysis. *Environmental health and preventive medicine, 24*(1), 1-13.

Andersen, P. L., & Bakken, A. (2019). Social class differences in youths' participation in organized sports: What are the mechanisms? *International Review for the Sociology of Sport, 54*(8), 921-937.

Basterfield, L., Gardner, L., Reilly, J. K., Pearce, M. S., Parkinson, K. N., Adamson, A. J., & Vella, S. A. (2016). Can't play, won't play: longitudinal changes in perceived barriers to participation in sports clubs across the child/adolescent transition. *BMJ open sport & exercise medicine, 2*(1).

Downward, P., Lera-Lopez, F., & Rasciute, S. (2014). The correlates of sports participation in Europe. *European journal of sport science, 14*(6), 592-602.

Eime, R. M., Casey, M. M., Harvey, J. T., Sawyer, N. A., Symons, C. M., & Payne, W. R. (2015). Socioecological factors potentially associated with participation in physical activity and sport: A longitudinal study of adolescent girls. *Journal of science and medicine in sport, 18*(6), 684-690.

Grima, S., Grima, A., Thalassinos, E., Seychell, S., & Spiteri, J. V. (2017). Theoretical models for sport participation: literature review. *International Journal of Economics and Business Administration, 5*, 94-116.

Hickey, M. E., & Mason, S. E. (2017). Age and gender differences in participation rates, motivators for, and barriers to exercise. *Modern Psychological Studies, 22*(2), 3.

Hultheen, R. M., Smith, J. J., Morgan, P. J., Barnett, L. M., Hallal, P. C., Colyvas, K., & Lubans, D. R. (2017). Global participation in sport and leisure-time physical activities: A systematic review and meta-analysis. *Preventive medicine, 95*, 14-25.

Jenkin, C. R., Eime, R. M., Westerbeek, H., O'Sullivan, G., & Van Uffelen, J. G. (2017). Sport and ageing: a systematic review of the determinants and trends of participation in sport for older adults. *BMC public health, 17*(1), 1-20.

Mutter, F., & Pawlowski, T. (2014). Role models in sports—Can success in professional sports increase the demand for amateur sport participation? *Sport management review, 17*(3), 324-336.

O'Reilly, N., Brunette, M., & Bradish, C. (2018). Lifelong Female Engagement in Sport: A Framework for Advancing Girls' and Women's Participation. *Journal of Applied Sport Management, 10*(3).

Portela-Pino, I., López-Castedo, A., Martínez-Patiño, M. J., Valverde-Esteve, T., & Domínguez-Alonso, J. (2020). Gender differences in motivation and barriers for the practice of physical exercise in adolescence. *International journal of environmental research and public health, 17*(1), 168.

Somerset, S., & Hoare, D. J. (2018). Barriers to voluntary participation in sport for children: a systematic review. *BMC pediatrics, 18*(1), 1-19.

Spiteri, K., Broom, D., Bekhet, A. H., de Caro, J. X., Laventure, B., & Grafton, K. (2019). Barriers and motivators of physical activity participation in middle-aged and older adults—A systematic review. *Journal of aging and physical activity, 27*(6), 929-944.

Storr, R., Nicholas, L., Robinson, K., & Davies, C. (v tisku). 'Game to play?': barriers and facilitators to sexuality and gender diverse young people's participation in sport and physical activity. *Sport, Education and Society*.

Poradenství a výkon funkce

- Banwell, J., Kerr, G., & Stirling, A. (2019). Key considerations for advancing women in coaching. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 27(2), 128-135.
- Banwell, J., Kerr, G., & Stirling, A. (2021). Benefits of a female coach mentorship programme on women coaches' development: An ecological perspective. *Sports Coaching Review*, 10(1), 61-83.
- Banwell, J., Stirling, A., & Kerr, G. (2019). Towards a process for advancing women in coaching through mentorship. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 14(6), 703-713.
- Baxter, H., Kappelides, P., & Hoye, R. (v tisku). Female volunteer community sport officials: a scoping review and research agenda. *European Sport Management Quarterly*, 1-18.
- Carson, F., McCormack, C., & Walsh, J. (2018). Women in sport coaching: Challenges, stress and wellbeing. *ACTIVE: Journal of Physical Education, Sport, Health and Recreation*, 7(2), 63-67.
- Day, D. (ed.) (2021). *Sports Coaching in Europe*. Londýn: Routledge.
- Kenttä, G., Bentzen, M., Dieffenbach, K., & Olusoga, P. (2020). Challenges experienced by women high-performance coaches: Sustainability in the profession. *International Sport Coaching Journal*, 7(2), 200-208.
- LaVoi, N. M., & Dutove, J. K. (2012). Barriers and supports for female coaches: An ecological model. *Sports Coaching Review*, 1(1), 17-37.
- LaVoi, N. M. (ed.) (2017). *Women in Sports Coaching*. Londýn: Routledge.
- Leeder, T. M., & Sawiuk, R. (v tisku). Reviewing the sports coach mentoring literature: a look back to take a step forward. *Sports Coaching Review*, 1-24.
- Mutter, F., & Pawlowski, T. (2014). Role models in sports—Can success in professional sports increase the demand for amateur sport participation? *Sport management review*, 17(3), 324-336.
- Norman, L. (2021a). Renaming and reshaping the challenge of improving gender equity in sport coaching. In Pike, E. C. K. (ed.), *Research Handbook on Sports and Society* (s. 174-187). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Norman, L. (ed.) (2021b). *Improving Gender Equity in Sports Coaching*. New York: Routledge.
- Norman, L., Rankin-Wright, A. J., & Allison, W. (2018). "It's a concrete ceiling; It's not even glass": Understanding tenets of organizational culture that supports the progression of women as coaches and coach developers. *Journal of Sport and Social Issues*, 42(5), 393-414.
- Tingle, J. K., Warner, S., & Sartore-Baldwin, M. L. (2014). The experience of former women officials and the impact on the sporting community. *Sex Roles*, 71(1-2), 7-20.
- Tjønndal, A. (2021). Gender equity and sports coaching in Norway: Political discourses and developmental trajectories from 1970 to 2020. In Day, D. (ed.), *Sports Coaching in Europe* (pp. 76-89). Londýn: Routledge.
- Vinson, D., Christian, P., Jones, V., Williams, C., & Peters, D. M. (2016). Exploring how well UK coach education meets the needs of women sports coaches. *International Sport Coaching Journal*, 3(3), 287-302.
- Wasend, M., & LaVoi, N. M. (2019). Are women coached by women more likely to become sport coaches? Head coach gender and female collegiate athletes' entry into the coaching profession. *Women in sport and physical activity journal*, 27(2), 85-93.

Vedoucí postavení

- Adriaanse, J. A. (2016). Gender diversity in the governance of international sport federations. In *Critical issues in global sport management* (pp. 45-59). Routledge.
- Adriaanse, J. A. (2017). Quotas to accelerate gender equity in sport leadership: do they work? In *Women in sport leadership* (pp. 83-97). Londýn: Routledge.
- Adriaanse, J. A., & Claringbould, I. (2016). Gender equality in sport leadership: From the Brighton Declaration to the Sydney Scoreboard. *International Review for the Sociology of Sport*, 51(5), 547-566.
- Adriaanse, J., & Schofield, T. (2014). The impact of gender quotas on gender equality in sport governance. *Journal of sport management*, 28(5), 485-497.
- Bishop, A. (2002). *Becoming an ally: Breaking the cycle of oppression in people*. Londýn: Zed Books.
- Burton, L. J. (2015). Underrepresentation of women in sport leadership: A review of research. *Sport Management Review*, 18(2), 155-165.
- Burton, L. J. (2019). Under-representation of women in leadership roles in women's sport. In *Routledge handbook of the business of women's sport* (s. 255-268). Londýn: Routledge.
- Burton, L.J., & Leberman, S. (Eds.). (2017). *Women in Sport Leadership: Research and Practice for Change*. Londýn: Routledge.
- Delorme, N. (2021). Discrimination. In Pedersen, P. M. (ed.), *Encyclopaedia of Sport Management* (s. 142-144). Cheltenham: Edward Elgar.

Sport a sociální rovnost

- Elling, A., Hovden, J., & Knoppers, A. (eds.). (2018). *Gender Diversity in European Sport Governance*. Londýn: Routledge.
- Ely, R. J., & Meyerson, D. E. (2000). Theories of gender in organizations: A new approach to organizational analysis and change. *Research in organizational behavior*, 22, 103-151.
- Evans, A. B., & Pfister, G. U. (2021). Women in sports leadership: A systematic narrative review. *International review for the sociology of sport*, 56(3), 317-342.
- Fowler Harris, K., Grappendorf, H., Aicher, T., & Veraldo, C. (2015). "Discrimination? Low pay? Long hours? I am still excited:" Female sport management students' perceptions of barriers toward a future career in sport. *Advancing Women in Leadership Journal*, 35, 12-21.
- Heffernan, C. D. (2018). *Gender allyship: Considering the role of men in addressing the gender-leadership gap in sport organizations* (Doktorská disertační práce, University of Minnesota).
- Kilvington, D., & Price, J. (Eds.). (2017). *Sport and discrimination*. New York: Routledge.
- Pape, M. (2020). Gender segregation and trajectories of organizational change: The underrepresentation of women in sports leadership. *Gender & Society*, 34(1), 81-105.
- Patel, V. S. (2011). Moving toward an inclusive model of allyship for racial justice. *The Vermont Connection*, 32(1), 9.
- Piggott, L. V. (2021). Gender and social inequity in and through sport leadership. In *Research Handbook on Sports and Society*. Londýn: Edward Elgar Publishing.
- Pike, E., White, A., Matthews, J., Southon, S., & Piggott, L. (2018). Women and sport leadership: A case study of a development programme. In *The Palgrave handbook of feminism and sport, leisure and physical education* (s. 809-823). Londýn: Palgrave Macmillan.
- Reason, R. D., Roosa Millar, E. A., & Scales, T. C. (2005). Toward a model of racial justice ally development. *Journal of College Student Development*, 46(5), 530-546.
- Sisjord, M. K., Fasting, K., & Sand, T. S. (2017). The impact of gender quotas in leadership in Norwegian organised sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 9(3), 505-519.
- Sotiriadou, P., & de Haan, D. (2019). Women and leadership: advancing gender equity policies in sport leadership through sport governance. *International journal of sport policy and politics*, 11(3), 365-383.
- Valiente, C. (v tisku). The impact of gender quotas in sport management: the case of Spain. *Sport in Society*, 1-18.
- Andersson, R., & Barker-Ruchti, N. (2019). Career paths of Swedish top-level women soccer players. *Soccer & Society*, 20(6), 857-871.
- Bowes, A., & Culvin, A. (Eds.). (2021). *The professionalisation of women's sport: Issues and debates*. Londýn: Emerald Group Publishing.
- Culvin, A., Bowes, A., Carrick, S., & Pope, S. (v tisku). The price of success: equal pay and the US Women's National Soccer Team. *Soccer & Society*.
- Flake, C. R., Dufur, M. J., & Moore, E. L. (2013). Advantage men: The sex pay gap in professional tennis. *International review for the sociology of sport*, 48(3), 366-376.
- Mogaji, E., Badejo, F. A., Charles, S., & Millisits, J. (v tisku). Financial well-being of sportswomen. Mogaji, E., Badejo, F. A., Charles, S., & Millisits, J. (v tisku).
- Szto, C., Pegoraro, A., Morris, E., Desrochers, M., Emard, K., Galas, K., ... & Richards, K. (v tisku). # ForTheGame: Social Change and the Struggle to Professionalize Women's Ice Hockey. *Sociology of Sport Journal*.
- Wicker, P., Breuer, C., & Dallmeyer, S. (v tisku). The gender earnings gap among elite athletes in semi-professional sports. *Managing Sport and Leisure*.

Pokrytí sdělovacími prostředky

- Billings, A., & Angelini, J. (2019). Equity Achieved? A Longitudinal Examination of Biological Sex Representation in the NBC Olympic Telecast (2000-2018). *Communication & Sport*, 7(5), 551-564.
- Bruce, T. (2016). New rules for new times: Sportswomen and media representation in the third wave. *Sex Roles*, 74(7-8), 361-376.
- Bruce, T. (2017). Sportswomen in the Media: An Analysis of International Trends in Olympic and Everyday Coverage. *Journal of Sport and Gender Studies*, 15, 24-39.
- Coche, R. (2013). Is ESPN really the women's sports network? A content analysis of ESPN's Internet coverage of the Australian Open. *Electronic News*, 7(2), 72-88.
- Coche, R. (2015). The amount of women's sports coverage on international sports news websites' home pages: Content analysis of the top two sites from Canada, France, Great Britain, and the United States. *Electronic News*, 9(4), 223-241.
- Cooky, C., Messner, M. A., & Musto, M. (2015). "It's dude time!" A quarter century of excluding women's sports in televised news and highlight shows. *Communication & Sport*, 3(3), 261-287.

- Delorme, N. (2014). Were women really underrepresented in media coverage of summer Olympic games (1984–2008)? An invitation to open a methodological discussion regarding sex equity in sports media. *Mass Communication and Society*, 17(1), 121–147.
- Delorme, N., & Pressland, A. (2016). The visibility of female athletes: A comparison of the Sochi 2014 Winter Olympic Games coverage in French, British, and Spanish newspapers. *Sociology of Sport Journal*, 33(4), 317–333.
- Delorme, N., & Testard, N. (2015). Sex equity in French newspaper photographs: A content analysis of 2012 Olympic Games by L'Equipe. *European Journal of Sport Science*, 15(8), 757–763.
- Fink, J. S. (2015). Female athletes, women's sport, and the sport media commercial complex: Have we really “come a long way, baby”? *Sport management review*, 18(3), 331–342.
- Hardin, M. (2013). Want Changes in Content? Change the Decision Makers. *Communication & Sport*, 1, 241–245.
- Kavanagh, E., Litchfield, C., & Osborne, J. (2019). Sporting women and social media: Sexualization, misogyny, and gender-based violence in online spaces. *International Journal of Sport Communication*, 12(4), 552–572.
- Meier, M. (2015). The value of female sporting role models. *Sport in Society*, 18, 968–982.
- Organista N. & Mazur, Z. (2017). Sport press coverage of Polish female athletes during the Olympic Games in Rio de Janeiro. *Studies in Sport Humanities*, 22, 39–48.
- Sherry, E., Osborne, A., & Nicholson, M. (2016). Images of sports women: A review. *Sex Roles*, 74(7–8), 299–309.
- Young, J.A., Symons, C.M., Pain, M.D., Harvey, J.T., Eime, R.M., Craike, M.J. & Payne, W.R. (2015). *Role models of Australian female adolescents*. A longitudinal study to inform programmes designed to increase physical activity and sport participation. *European Physical Education Review*, 21, 451–466.
- Evropská komise. (n.d.). *What is gender-based violence?* https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/what-gender-based-violence_cs
- Fasting, K., Chroni, S., Hervik, S. E., & Knorre, N. (2011). Sexual harassment in sport toward females in three European countries. *International Review for the Sociology of Sport*, 46(1), 76–89.
- Hartill, M. J., Rulofs, B., Lang, M., Vertommen, T., Allroggen, M., Cirera, E., Diketmuller, R., Kampen, J. K., Kohl, A., Martin, M., Nanu, I., Neeten, M., Sage, D., & Stativa, E. (2021). *CASES: General Report. The prevalence and characteristics of interpersonal violence against children (IVAC) inside and outside sport in six European countries*. Edge Hill University.
- Menzel, T., Braumüller, B., & Hartmann-Tews, I. (2019). *The relevance of sexual orientation and gender identity in sport in Europe. Findings from the Outsport survey*. German Sport University.
- Mergaert, L., Arnaut, C., Vertommen, T., & Lang, M. (2016). *Study on gender-based violence in sport*. Evropská komise.
- Ohlert, J., Vertommen, T., Rulofs, B., Rau, T., & Allroggen, M. (2020). Elite athletes' experiences of interpersonal violence in organized sport in Germany, the Netherlands, and Belgium. *European Journal of Sport Science*, 7, 1–10.
- Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K., Kampen, J. K., Brackenridge, C. H., Rhind, D. J., Neels, K., & Van Den Eede, F. (2016). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child Abuse & Neglect*, 51, 223–236.
- Willson, E., Kerr, G., Stirling, A., & Buono, S. (v tisku). Prevalence of Maltreatment Among Canadian National Team Athletes. *Journal of Interpersonal Violence*.

Genderově podmíněné násilí

Příloha 1 Členové pracovní skupiny na vysoké úrovni

Předsedkyně

- BOZKURT Emine (NL)**
- předsedkyně pracovní skupiny na vysoké úrovni pro genderovou rovnost ve sportu;
 - několik vedoucích funkcí ve správních radách mezinárodních organizací;
 - bývalá poslankyně Evropského parlamentu – Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví a Výbor pro kulturu a vzdělávání (sport);
 - bývalá předsedkyně parlamentní skupiny Přátelé fotbalu.

Zpravodajové

- DELORME Nicolas (FR)**
- docent sociologie sportu (univerzita v Bordeaux);
 - autor několika článků o genderové rovnosti (Gender stereotypes in sport and the role of media, Gender balance and equality in decision-making in sport);
 - člen vědeckého výboru evropského střediska pro studium sportu a občanství.
-
- GJELOSHAJ Kole (BE)**
- zástupce generálního tajemníka Mezinárodní federace školního sportu (ISF) (dohled nad projektem „She Runs – Active Girls Lead“);
 - Mezinárodní federace univerzitního sportu (FISU) – Výbor pro genderovou rovnost (tajemník 2007–2017);
 - předseda poradního výboru EPAS – Rada Evropy (2020–...)

Členové

- BOKEL Claudia (DE)**
- olympijská vítězka v šermu (stříbrná medailistka z OH 2004 v Aténách);
 - mistryně světa a Evropy;
 - bývalá členka výkonné rady MOV a předsedkyně komise sportovců MOV;
 - stálá poradkyně Nizozemské rady pro sport;
 - předsedkyně Německého šermířského svazu.
-
- CASADO Marisol (ES)**
- předsedkyně Světové triatlonové unie;
 - členka MOV – členka komise Mezinárodního olympijského výboru pro ženy ve sportu;
 - předsedkyně poradní skupiny pro rozmanitost a genderovou rovnost Asociace mezinárodních federací letních olympijských her;
 - předsedkyně pracovní skupiny projektu MOV pro přezkum genderové rovnosti (2017–2018).

ČORAK Sanda (HR)	<ul style="list-style-type: none"> • bývalá atletka (pětinásobná mistryně bývalé Jugoslávie, desetinásobná mistryně Chorvatské republiky); • předsedkyně Chorvatské federace juda; • členka výkonného výboru Mezinárodní federace juda a předsedkyně Komise pro genderovou rovnost IJF; • místopředsedkyně Chorvatského olympijského výboru.
FLEUREN-VAN WALSEM Marijke (NL)	<ul style="list-style-type: none"> • předsedkyně Evropské hokejové federace; • členka komise Mezinárodního olympijského výboru „Women in Sport“; • vysokoškolská lektorka v oblasti genderové rovnosti.
GREGORIUS Sarah (NZ)	<ul style="list-style-type: none"> • FIFPRO – referentka pro politiku a strategii; • bývalá profesionální fotbalistka (olympijské hry, mistrovství světa); • členka ženského výboru FIFPRO Asie/Oceánie.
HEINILÄ Terhi (FI)	<ul style="list-style-type: none"> • generální tajemnice, Národní rada žen Finska; • bývalá generální tajemnice IWG (Mezinárodní pracovní skupina pro ženy a sport).
KEANE Sarah (IE)	<ul style="list-style-type: none"> • generální ředitelka společnosti Swim Ireland; • předsedkyně Irského olympijského výboru; • současná členka řídicího výboru Sport Ireland Women In Sport.
MONAMI Dominique (BE)	<ul style="list-style-type: none"> • bývalá olympionička a bronzová medailistka z olympijských her v Sydney 2000 (tenis); • členka představenstva belgického národního olympijského výboru; • členka pracovní skupiny národního olympijského výboru „Women in sport“ a zástupkyně pracovní skupiny ve skupině „Game Changers“.
PRETS Christa (AT)	<ul style="list-style-type: none"> • bývalá poslankyně Evropského parlamentu; • bývalá sportovní trenérka; • předsedkyně „100% Sport“, rakouského centra excelence pro rovné příležitosti žen a mužů ve sportu.
TOWNSEND Sarah (UK)	<ul style="list-style-type: none"> • spolupředsedkyně – EGLSF – Evropská sportovní federace gayů a lesbiček; • členka výboru ENGSO pro rovnost ve sportu; • předsedkyně Activ’Elles04 – Asociace ženského víceboje.
VERTOMMEN Tine (BE)	<ul style="list-style-type: none"> • kriminoložka a výzkumnice v oblasti násilí a bezpečnosti ve sportu (University Antwerp a Thomas More University of Applied Sciences); • koordinátorka Mezinárodní sítě pro násilí a integritu ve sportu; • zapojila se do projektů financovaných EU – zaměřených na genderově podmíněné násilí.
WENTA Bogdan (PL)	<ul style="list-style-type: none"> • starosta města Kielce; • bývalý poslanec Evropského parlamentu; místopředseda meziskupiny Sport; • bývalý vrcholový házenkář a trenér (polský národní tým).

